Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Гарамнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 303 (14017) | 1972 оной декабриин 26, вторник | Сэн 2 мүнгэн

ЭХЭ ОРОНОЙНГОО ХҮСЭ ШАДАЛЫЕ ЭРШЭТЭ АЖАЛААРАА БЭХИЖҮҮЛХЭ

РСФСР-эй Верховно Соведэй дүрбэдэхи сесси

...ксин арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ гол ...ла асуудалнуудые зүбшэхын тула бүхы ав...ито республиканудай, национальна округуу... хизаарнууд ба областьнуудай түлөөлэгшэд — ...СР-эй Верховно Соведэй депутадууд Москва...ээ.

...ФСР-эй наймадахи зарлалай Верховно Сове... дүрбэдэхи сесси декабриин 25-най үглөөгүүр ...льдэхи Ехэ ордон соо хүдэлмэрээ эхилбэ.

...хэд **Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, В. В. Гри... А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Ку... А. Я. Пельше, Д. С. Полянский, М. А. Сус... А. Н. Шелепин, П. Е. Шелест, П. Н. Демичев, ... Пономарёв, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Усти... В. И. Долгих, И. В. Капитонов** гэгшэдэй ерэхэдэнь, депутадууд ба айлшад нэрьемэ, удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтаа.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ, депутат **М. Д. Миллионщиков** сессиие нээбэ.

Сессинүүдэй хоорондохи үе соо наһа бараһан, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадууд Е. Ф. Катаевай, В. С. Пустовойтын дурасхаалые суглаагшад һууриһаа бодожо, ёһолон хүндэлбэ.

Шэнээр һунгагдаһан депутадууд В. М. Борисенковэй, З. В. Паневай эрхэ түлөөлэлгые мэдэрхэ тухай Мандатна комиссиин элидхэл тушаа тогтоол баталагдаба.

Зүбшэхэ зүйл:

1. РСФСР-эй арадай ажахые 1973 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай;

2. РСФСР-эй 1973 оной гүрэнэй бюджет тухай ба РСФСР-эй 1971 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай;

3. РСФСР-эй Верховно сүүдые һунгаха тухай;

4. РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай асуудалнуудтайгаар баталагдаа.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, республикын Госпланай түрүүлэгшэ депутат **К. М. Герасимов** РСФСР-эй арадай ажахые 1973 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай элидхэл хэбэ.

Шэнэ амжалтада зэһэнхэйбди

Үнгэрэгшэ субботын үдэр Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын «Текстильщик» гэжэ соёлой байшан соо һүнэй промышленностиин Буряадай республиканска үйлэдбэриин нэгэдэлэй предприятинуудай түрүүшүүлэй баяр ёһололой суглаан үнгэргэгдэжэ, Ойн баярай хүндэлэлэй тэмдэг тэдэнэртэ барюулагдаһан байна. Манай корреспондент тус нэгэдэлэй начальник И. Д. Дамбуевта хандажа, туйлаһан амжалта, саашанхи зорилгонууд тухайгаа тобшохоноор хөөрэхыень гуйһан юм. Мүнөө тус хөөрөөень доро толилбобди.

ОЙН БАЯРТА жэлэй социалис мүрысөөндэ эрхим дүнгүүдые туйлажа, СССР-эй 50 жэлэй Ойн баярай хүндэлэлэй тэмдэгээр шагнагдаһан һүнэй промышленностиин Буряадай республиканска үйлэдбэриин нэгэдэлэй предприятинуудай коллективүүд эдэ үдэрнүүдтэ улам эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Манай нэгэдэлэй предприятинууд социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, али бүхы арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэһэнэй ашаар сагаан эдеэ үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэб декабриин 8-да сүм дүүргэһэн юм.

Гадна нэгэдэлэймнай олохон предприятинууд продукци үйлэдбэрилэн худалдаха түсэбөө болзорһоо холо урид үлүүлэн бэелүүлээд, ерэхэ жэлэй даабаряар ажаллажа байна. Тиигэжэ хараалагдаһан даабаряа сүм бэелүүлһэн предприятинууднай жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 1 миллион түхэригэй продукци гэхэ гү, али 200 тонно тоһо, 26 тонно сыр, 150 тонно морожено үйлэдбэрилжэ, бүхыдөө 500 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулжа, абтаһан продукциингаа өөрынь үнэ сэнгые 250 мянган түхэригөөр доошолуулхаар хараална.

Мүнөө үедэ нэгэдэлэй предприятинуудай гаргадаг продукциин шанар эрид һайжаранхай. Байгша ондо элдэб янзын тоһо, кефир, полимернэ пленкоор орёолтотой сыр, гонзогороор хүргэгдэһэн морожено гэхэ мэтэ шэнэ продуктнуудые үйлэдбэрилдэг бологлоо. Саашадаашье һүөөр буйлуулагдан гаргагдадаг продукци улам ехээр үйлэдбэрилэгдэдэг болохо юм.

Ойн баярта жэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Улаан-Үдын һүнэй комбинадай, Петропавловкын, Жэмһэгэй, Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй тоһоной заводуудай, Улаан-Үдын тоһо-загаһанай заводой коллективүүд горитойхон амжалта туйлаа.

Гэхэтэй хамта һүүлэй жэлнүүдтэ нэгэдэлэй предприятинуудай коллективүүд саашадаа сагаан эдеэ бүри элбэгээр гартахын тула горитойхон хүдэлмэри ябуулаа. Жэшээлбэл, мүнөө Бэшүүртэ халаан бүридэ 20 тонно һү буйлуулха тоһоной завод шэнээр баригдажа, ашаглагдаха дүтэлөөд байна. Тиихэдэ Хориин, Байгал-Хударын тоһоной, Баянголой сырэй заводууд улам үргэдхэгдэжэ байнхай.

Байгша ондо Улаан-Үдэ городой һүнэй заводто саарһан туулмаг соо һү хэжэ багсалха гурбадахи автомадынь ашаглагдаһан юм. Тиихэдэ һү эюулхэ, һүнэй амһартануудые угаажа сэбэрлэхэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдоо. Иигэжэ предприятиингаа түхеэрэлгэнүүдые шэнэдхэн хубилгажа, түрүү аргануудые нэбтэрүүлһэнэйнь ашаар ажалай бүтээсэ хараа байса дээшэлһэн байна.

Үшөө юу хэлэлтэйб? Манай коллективэй ажалые үндэрөөр сэгнэжэ, нимэ ехэ хайра шагналда хүртөөһэндэнь түрэл партидаа, гүрэн түрэдөө баяр хүргэжэ, саашадаа үшөө ехэ илалта туйлаха байһамнай дамжаггүй. Гадна мүнөө Ойн баярай хүндэлэлэй тэмдэгээр шагнагдаһан манай нэгэдэлэй предприятинуудай коллективүүд туйлаһан амжалтануудаа улам батадхахын түлөө бүхы хүсөөрөө ажаллажа байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь В. Г. Бирюков һүнэй промышленностиин Буряадай республиканска үйлэдбэриин нэгэдэлэй начальник И. Д. Дамбуевта ойн баярай хүндэлэлэй тэмдэг барюулжа байна.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

...ладимир Михайлович Ло... олохон жэлэй туршада ...ан-Үдын нарин сэмбын ...рикын нэхэлгын цехтэ ху... Тэрэнэй даадаг бригада... коллектив халаанайнгаа ...бари хододоо 15—20 процентээр үлүүлэн дүүргэнэ. Бригаданьн Коммунис ажалай ...эр нэрэ зэргэ олгогдоһон ...а юм. Эдэнэр СССР-эй 50 ...эй ойдо зорюулан абаһан ...ануудаа амжалтатайгаар ...үүлээ.

...нөө ерэхэ жэлэй февраль ...ай түсэбөөр ажаллана.

...УРАГ ДЭЭРЭ: В. М. Лоба...

...Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ШАНДА ХҮРТЭБЭ

Кабанскын аймагай гидрогеологическа экспедициин баярай суглаан үнгэргэгдэбэ. Эндэхи хүдэлмэрилэгшэд ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй алдарта ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ ажалай эрхим дүн туйлаһан байна. Энээнэйнгээ түлөө тус коллектив партиин ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй алдарта ойн Хүндэлэлэй тэмдэгээр шагнагдаа.

Энэ шан абахадаа экспедициин начальник Б. В. Фомин бүхы коллективэйнгээ зүгһөө нигэжэ мэдүүлбэ:

— Табан жэлэй даабариие нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллахабди.

И. КУЗЬМИН.

ҺАЙНААР АЖАЛЛАҺАНАЙ АША

Республикымнай колхоз, совхозуудай ажалшад СССР ороной тогтоһон алдарта 50 жэлэй ойн баярые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула габшатай бэрхээр ажаллаа. Үдэр ерэхэ бүри түсэб, даабариия дүүргэһэн ажахынууд олошорно. Ехэ-Нугын совхозой Новодесятниковска һүнэй фермын һаалишад энэ һарын тэнгээр гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргэбэ. Нёдондоной энэ үеынхитэй жэшэжэ харабал, һү һаалинь үнеэн бүриһөө 240—250 килограммаар дээшэлээ. Мүнөө үедэ һаалишад ерэхэ жэлэй түсэбөөр ажаллана.

Түрүү һаалишад И. К. Банникова, Н. А. Дерябина гэгшэд хамагһаа ехэ һү һаажа, социалис мүрысөөндэ түрүүлнэ. Эдэ нүхэднай үнеэн бүриһөө хоёр мянга гаран килограмм һү һаагаад байна.

Ажахы гүрэндэ мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ дүтэлэнхэй. Ойрын үдэрнүүдтэ 70 гаран шакамалнуудые мяханай комбинадта ябуулхань. Тус бүриинь шэгнүүр дунда зэргээр 320 килограмм болоно. Дүй дүршэлтэй үхэршэн Василий Баннов эдэниие харууһалдаг юм.

С. РИНЧИНОВА.

Хяагтын аймаг.

...ОЛЗОРҺООНЬ УРИД

...н-Үдын аймагай колхоз, совхозууд гүрэндэ ...удалдаха энэ жэлэйн ...эбые болзорһоонь урид ... дүүргэбэ. Улаан-...енинэй орденто мяхаын комбинадта аймагай ажахынуудһаа 4900 тонно мяхан тушаагдаһан байна. Энэнь нёдондоной энэ үеынхиһөө 900 шахуу тонноор үлүү ехэ болоно.

Гүрэндэ мяха худалдаха жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, «Маяк», «Искра» колхозуудай, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын малшадай оруулһан хубита бултанайхиһаа ехэ байба. Тиихэдэ «Никольский» гэжэ мал шахан таргалуулдаг совхозой, Сотниковой шубуунай фабрикын хүдэлмэрилэгшэд баһал һайн үрэ дүнгүүдтэй.

Энэ үбэлжэлгын үедэ адууһа малай ашаг шэмые ехээр абаха, бэлэдхэхэ талаар бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоод, аймагай ажахынуудай малшад ниитын малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэжэ, һү, мяха абалгаяа бүри ехэдхэхын түлөө мүнөө оролдожо байнхай.

А. НАГАСЛАЕВ.

ДЭЛХЭЙН АРАДУУДТА

...т Социалис Республиканудай Союзай байгуулагда...0 жэлэй ойтой дашарамдуулан Москвада сугларһан ...р, СССР-эй 100 гаран наци ба арад үндэһэтэдэй тү...шэд, эб найрамдалай, хани барисаанай ба аха дүүгэй ...ной хандалга бэшэгтэйгээр дэлхэйн бүхы арадуудта ...абди.

...дүүдэй ороной ажалшад социалис революци хэжэ, ...эрнишэд-таряашадай засаг тогтоогоод, хүниие хүнэй ...эг ябадалһаа сүлөөрһэн общество байгуулгын аша ... үргэн дэлгэр оронойнгоо арадуудые нягтаар нэгэд...ацинуудай хоорондын харшалалдаае эсэслэн зай... этигэл найдабари ба хани барисаае үндэһэ болго...энэй хамтын ажабайдал эмхидхэхэ, арадуудай эбдэр...бата нэгэдэл тогтоохо агууехэ уг зорилго бэелүүлхын ...түрүүлэн тэмсэжэ ороо бэлэй.

... урда сагһаа мүнөө хүрэтэр, хүн түрэлтэнэй бүхы ... дамжан, элдэб угсаатадай хоорондын, расова ба на...на олон тоото зүришэлдөөн хёмороонууд таһалга... болодог байгаа. Эдэнь оронууд болон арадуудые га...зоболонгой сээл руу нэгэнтэбэшэ түлхин оруулһан, ... түбинүүдые шуһаар будаһан байха юм. Инмэ бай...мултархаа оно мүрнүүдые хайшан гээд олохоб гэжэ ...ухаан бодолтод хэдэ мянган жэлэй туршада шэбшэн ..., тэд национальна дарлалта үүдхэдэг. дэмжэн дэ...г мүлжэгшэдэй зонхилолгын үсэд эсэргүүсэлтэтэй ...г байһан.

...унис партиин зоригжуулдаг ба хүтэлбэрилдэг совет ...эй эрэлхэг зоригто хүсэл эрмэлзэлэй бэелүүлэгдэһые ... бүхы дэлхэй хаража байна. Шэнэ, социалис түхэлэй, ...ндэһэ яһатантай гүрэн тогтоохо — хани барисаагаар, ... ёһоной холбоогоор нэгэдхэгдэһэн сүлөөтэ арадуу...йн дуранай, хүсэн түгэлдэр Союз байгуулха гэһэн ...айхан хүсэл бодото хэрэг болонхой.

...бриин хубисхалай урда тээ бии байһан олон үндэһэ...тай бүхы гүрэнүүдэй түүхэ домогынь — үндэһэ яһата...оорондын хёморооной таһалгаряагүй һүжэрэн дэбэрэл...шэ болоно. Советскэ Союзай хүгжэлтэ тад ондоо... Энэмнай — экономическа, политическэ ба ...бодолой үндэһэ һуурииинь батажалта, энэмнай — тус ... бүрндүүлдэг арадуудай саг үргэлжэ нягтаран нэгэ... ойртон жагсалгын жэшээ болоно.

... нэгэн юрэ бусын, тушаан болоһон ушаралнуудай ...ол мэндэ амжалта асараагүй, харин энэмнай — боло...юроол болоһон юумэн. Совет хүнүүд Октябриин агуу...волюциин илалтада түшэглэдэг байһан. Арадуудые ...ндэһэ яһатантай нэгэдэмэл бүлэ болгон хүгжөөхэ ту...ихэ багша Ленинэй тодорхойлон зааһан социалис гол ...д эдэниие зоригжуулдаг байгаа. Общество шэнэдхэн ...ха үнэхөөрөө научна теорёор зэбсэглэжэһэн, хүдэлмэ...ангиин, бүхы ажалшан арадай хэрэгтэ хэлбэришэгүй ...айдаг Коммунис партии совет хүнүүдые хүтэлдэг бай...хүтэлжэ байна.

...й ороной бүхы нацинуудай, үндэһэ яһатадай ажал...циализмын түлөө түүхэтэ тулалдаандаа хүдэлмэришэн ... тойрон нэгэдэһэн юм. Социализмын үндэһэ һуури ... эдэнэй хамтын хүсэлэлгөөр национальна дарлалта ...өрөө үгы хэгдээ, урдын колониальна байдалһаа уг ...й гээгдэлгэ, нацинуудай гээгдэлгэ зайсуулагдаа. Манай бүхы байгуулалтада, манай бүхы ажабайдалда интернационализмын сурталбодол хайшан гээд нэбтэрээб гэхэдэ, социализм, арадуудай хани барисаанай ленинскэ политика манай орон дотор үнн хада, эсэслэн илаһан байна бшуу.

Дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис, олон үндэһэ яһатанай гүрэнтэй һанал нэгэтэй байһанаа ходо элирхэйлдэг бүхы оронуудай ажалшадта ехээр һайниие һанадагаа СССР-эй 50 жэлэй баярай ойн үдэр мэдүүлнэбди.

«Совет Россин ойро бү хүрэгты!» гэһэн уряа доро жагсажа, империалис гүрэнүүдэй булимтархы добтолгодо эсэргүүсэн тэмсэдэг байһан бүхы хүнүүдтэ; фашизмтай тэмсэһэн үхэлтэ тулалдаанда бидэнтэй хамта оролсоһон хүнүүдтэ; Советскэ Союзай ба бусад социалис оронуудай арадуудтай эзм ээмээ ниилүүлэн ябажа, империалис түримхэйшүүлэй хорото һанаашалгануудые таһалдуулан, амгалан байдал батадхалсажа байгаа бүхы хүнүүдтэ манай баяр баясхалан хандуулагдана.

Ленин, Коммунис парти Советскэ Союзые эмхидхэн байгуулхадаа, энээнэй һуурнда түрүүшын шулуу табихадаа, гансахан манай ороной ерээдүйн байдал тухай бодомжологүй, мүн бүхы хүн түрэлтэнэй хуби заяанда анхаралаа хандуулһан юм, дарлалта мүлжэлгэгүй, олон үндэһэ яһатантай социалис гүрэн байгуулагдахадаа, дарлалта мүлжэлгэһөө сүлөөрэлгын зам гаргахадань дэлхэйн бүхы хүнүүдтэ туһалха гэжэ этигэһэн байха. Тиин, үнгэрһэн 50 жэлэйнгээ замые эрьен харахадаа, Советскэ Союзнай арадуудай сүлөөтэ байдалай, зол жаргалай түлөө тэмсэгшэдэй талада эдэ бүхы жэлнүүдтэ хододоо тулалдадаг байһандань, эдэнэй үнэн хэрэгэй илахын тула шадагдаха бүхы юумэ хэдэг, хэжэшье байһандань омогорхонобди.

Мүнөөнэй үе саг түүхэдэ урдань үзэгдөөгүй ехэ дэлисэ далайсатай ниитын шэнэдхэлгэнүүдээрээ илгарна. Анха түрүүн манай орон дотор илан мандаһан социализм Европын, Азиин ба Латиин Америкын хэдэ хэдэн оронуудта илалта туйлаа, дэлхэйн социалис байгуулалта тогтоо. Социалис хани нэгэдэл бүхэдэлхэйн хүгжэлтэ дэбжэлтын түгэлдэр хүсэн болонхой.

Социализмын оронуудай ажалшадай жэшээгээр зоригжоһон, эдэнэй дэмжэлгэдэ хүртэдэг национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй хүсэтэ шанга түрилтэ доро колониальна империнүүд бута зада һүрөөд, дарлагдадаг байһан олохон арадууд бэеэ даангн хүгжэлтын замда ороо.

Шэнэ общество тогтоон байгуулжа байгаа социалис оронуудай арадуудые халуунаар амаршалнабди.

Дарлалтаһаа, политическэ ба сэдьхэл бодолой талаар богоолшолгоһоо сүлөөрхын түлөө тэмсэжэ байгшадта — капиталай оронуудтахи хүдэлмэришэн ангида, ажалшадта аха дүүгэй амаршалгатайгаар ханданабди.

Социальна дэбжэлтын замда һаяхан ороһон арадуудтай, шэнэ түхэлэй колониализмда, дотоодын хархис гуримда эсэргүү бэрхэтэй тэмсэл ябуулан, залуу гүрэнүүдэйнгээ сүлөөтэ эрхэ, бэеэ даангн байдал сэхэ шууд хамгаалжа байгшадтай һаналаа нэгэдэн талархадагаа элирхэйлэн мэдүүлнэбди.

Өөһэдынгөө хуби заяае өөһэдөө тодорхойлхо бодото арга боломжотой болоһон олон түмэн улад зон мүнөө дэлхэйн политикада элсүүлэгдээ. Социализмын суртал бодол, арадуудай сүлөөтэ байдалай, тэгшэ эрхэтэй бололгын суртал бодол, национальна бэеэ даанхай байдалай суртал бодол олон миллион хүнүүдэй ухаан сэдьхэлые эзэлэнхэй. Мүнөө сагай хүн түрэлтэнэй мэдэлдэ үйлэдбэрилгын угаа ехэ хүсэн бии. Научно-техническэ революци тэдэнэй хүгжэлтые айхабтар ехээр түргэдхэнэ, ойлгомжо мэдэрэмжын хэм хизаарые улам үргэдхэнэ.

Мүнөө сагай дэлхэйн тон шухала олон асуудалнуудан шиидхэгдэнгүй үлэхэдэнь, харин капитализмын үүдхэһэн социальна гасалан зоболонгууд усадхагдахагүйһөө гадна, харин улам һүжэржэ байһан ушар арадуудай зүгһөө улам ехэ зэбүүрхэлтэйгээр харагдадаг болонхой. Үглөөдэрһөө айдаг ябадал, социальна таарамжагүй байдал, национальна ба расова газаашалга, үсөөхэн хүнүүдэй тоһон соогуур умбажа, торгон дээгүүр хүльбэржэ байхадань, олон миллион хүнүүдэй үгытэй ядуу байдалда нэрбэгдэжэ байдаг ушар дэлхэйн бүмбэрсэгэй угаа ехэ газар дайда дээрэ мүнөө хүрэтэр дэлгэрэнги байһаар. Бүхэли арадууд үлэсхэлэн ядуу байдалда нэрбэгдэнэ. Эдэ бүгэдэ — колониализмын ба империалис дарлалтын хойшолон болоно.

Хүн түрэлтэнэй хори гаран жэлэй турша соо дэлхэйн дайн дажарта дайрагдангүй байбашье һаань, һанаагаа амаржа болохогүй. Вьетнамда эсэргүү США-гай зэрхэг түримхэй зэрлиг ябуулга үргэлжэлһөөр. Америкын империализм дай болюулха тухай хэлсээндэ гар табилгые зорюута хойшо татана. ДРВ-гэй газар дайдые дахинаа бүдүүлигээр бомбодожо захалаа. Хэдэ мянган, гэм зэмэгүй эгээлэй хүнүүд хосоржо байна.

Израилиин булимтарагшад араб газар дайдые дэбһэһээр. Колониальна ба расис засагаархнд орон нютагуудые дээрмэдэн һүйдхэжэ үргэлжэлһөөр. Эдэ ушарнууд XX зуун жэлэй һүүлэн гушаад жэлэй үеэр боложо байна.

Совет арад, мүн эб этэй ажаһуухые хүсэдэг бүхы арадууд Вьетнамай газар дээрэ американ империализмын хэжэ байгаа гэмтэ муухай ябуулгануудые зэбүүрхэлтэйгээр буруушаана.

Ваатар габьяата Вьетнамтай, Лаосой ба Камбоджын арадуудтай һаналаа нэгэдэн талархадагаа, эрид шууд дэмжэдэгээ дахинаа лаблан баталнабди, эдэнэй үнэн хэрэгэй илаха байһанда этнгэдэгээ элирхэйлэн мэдүүлнэбди.

Араб Зүүн зүгтэхи империалис түримхэйлэлгэдэ эсэргүүсэн тэмсэгшэдые, колониальна зонхилолгодо эсэргүүсэн тулалдажа байгаа арадуудые эрид шууд дэмжэнэбди гэжэ лаблан мэдүүлнэбди.

Милитаризмһаа шалтагаалан, арадууд олон миллиардын гарза хохидолдо ороно. Амгалан тайбан, зохёон байгуулхы хэрэгүүдтэ, ажалшадай байдал улам һайжаруулгада айхабтар шухала байһан энэ мүнгэ зөөри ажана байдалда ехэ аюул тохёолдуулагша империализмын һабарта орожо, сэрэгэй зэбсэгүүдые бүри олоор түхеэрхэ ба шэнэдхэхэ хэрэгтэ гаргашалагдана.

Байгаалиие ехээр муудхаажа, огторгой, далайнууд ба гол мүрэнүүдые хоротон, городуудай агаарые муухай болгожо байһан ябадалтай холбоотой аюул зайсуулхын түлөө тэмсэл хүн түрэлтэндэ бүри ехэ удха шанартай болоно.

Совет арадай түлөөлэгшэд, бидэнэр дэлхэйн арадуудта, үндэһэ яһанһаань, һүзэг бшэрэлһэнь, зүһэ шарайһаань дулдыдангүй — бүхы хүнүүдтэ тон шухала болоһон эдэ зорилгонуудые шиидхэхын тула нэгэдэел гэһэн уряатайгаар хандананабди.

Амгалан байдал сахилгын ба батадхалгын аша туһада, дайнай аюул ба империалис түримхэй ябуулгануудай гуламта усадхалгын аша туһада зорюулжа, мүн уласхоорондын харилсаанда хүсэ хэрэглэхэгүй тухай, ядерна зэбсэг ба хүниие олоор хюдаха бусад хэрэгсэлнүүдые хэтын хэтэдэ хорихо тухай ООН-ой шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула оролдолго хүсэлэлгээ нэгэдхэхэ, эдэбхитэй ябуулга хэхыень арадуудые уряалнабди.

Социализмын хүсые улам бэхижүүлхын, колониальна дарлалтын гэнжэһээ мултарһан оронуудай бэеэ дааһан байдал батадхахын, колониальна дарлалта сүм усадхахын тула нэгэдэхыень, бүри эдэбхитэй оролдолго хүсэлэлгэ гаргахыень уряалнабди.

Үлэсхэлэн хооһон, үгытэй ядуу, социальна тааруугүй байдал, национальна дарлалта ба тэгшэ эрхэгүй байлга үндэһөөрнь усадхалгын аша туһада нэгэдэхыень, бүри эдэбхитэй оролдолго хүсэлэлгэ гаргахыень арадуудые уряалнабди.

Хүн түрэлтэнэй соёлой ба гурим заншалай баялигуудые хархис үзэл сурталһаа, расизмын, шовинизмын ба фашизмын хорото аюулһаа хамгаалхын тула нэгэдэхыень, бүри эдэбхитэй оролдолго хүсэлэлгэ гаргахыень арадуудые уряалнабди.

Хүнүүдэй оршон тойрон байдаг байгаали сахиха ба һэргээлгын аша туһада нэгэдэхыень, бүри эдэбхитэй оролдолго хүсэлэлгэ гаргахыень арадуудые уряалнабди.

Манай орон арадуудай хани барисаанай, сүлөөтэ байдалай ба социализмын нангин суртал бодолнуудта саашадаашье хэлбэришэгүй үнэн байха гэжэ совет арадай зүгһөө, бүхы хүн түрэлтэнэй үмэнэ хүндэтэйгөөр мэдүүлнэбди. КПСС-эй XXIV съездын баталан абаһан, Амгалан байдалай программын үндэһөөр, социалис, хани нэгэдэл бэхижүүлхын түлөө; уласхоорондын шахардуу байдал улам һуларуулхын түлөө, ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор харилсан оршохын түлөө; арадуудай национальна бэеэ даадаг байхын түлөө, эдэнэй хоорондоо харилсан хүндэлэлсэхын ба хани барисаатай байхын түлөө; ажалша хүнүүдэй байдал улам һайжаруулхын түлөө, бүхы хүн түрэлтэнэй социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө ходоодоо тэмсэхэбди.

Бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найдамдал, арадуудай сүлөөтэ, национальна бэеэ дааһан байдал илан мандаг лэ! Эдэ һайн һайхан, энэрхы зорилгонуудай түлөө тэмсэлдэ хүн бүхэн хабаадаг лэ! Амгалан тайбан, сүлөөтэ түбшэн, социальна дэбжэлтын оршон байдалда ажаһууха гэдэг хүн түрэлтэнэй нангин хүсэл эрмэлзэлнүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ хүн бүхэн хубитаяа оруулаг лэ!

Совет Социалис Республиканудай Союзай Верховно Совет.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет.

«Дэлхэйн арадуудта» хандаһан энэ хандалга бэшэг 1972 оной декабриин 22-то КПСС-эй Центральна Комитедэй, ССР Союзай Верховно Соведэй, РСФСР-эй Верховно Соведэй ойн баярай хамтын суглаан дээрэ үндэр дуугаар баталан абтаа

ЕХЭ МҮРЫСӨӨНДЭ ХАБААДАЛСАХА ХАБА БАЙХА

ЛЕНИНЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ колхоз Хурамхаанайнгаа аймаг соо нилээд шанга шадалтай болоһон, түрүү зэргэдэ гараһан ажахы гэжэ тоологдоно. Тогтууритай бараг ургаса хуряана, мал ажалһаа абтадаг, продуктнуудай хэмжээн урган-туу. Тиимэ байхалаараа гүрэндөө үгэхэ уялгата юумэнүүдээ болзор соонь бэелүүлээд лэ байдаг болонхой. Колхозой айлнуудай ажаһуудалай баян дэлгэр болоһониинь элитэ ааб даа.

Ингэжэ бидэ хэлэхэдээ, энэ колхоз аргагүй ехэ амжалта туйлаһан ажахы гэжэ магтахала һананагүйбди. Эндэ шиидхэбэреэ хүсэд олоогүй асуудалнууд бии, хүндэ хүшэр байдалдашье ороод абадаг. Илангаяа хүршэ ажахынуудынь зарим талаараа хүсэхэ, ахихаяа һанана. Тиимэһээ нэгэл хэмжээндэ байхын аргагүй, урагшаа шармайха шухала гэжэ эндэхид ойлгонхой.

Иимэ эрмэлзэлгэтэйгээр колхозой гэшүүд хүдэлнэшье. СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе һайндэрлэхэ түүхэтэ жэлдэ бэелүүлхээр дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абанхай һэн. Хүдөө ажахын продуктнуудые абалгые бүри ехэ болгохо зорилго түбхын түрүүндэ табигдаа һааб даа.

Тиигээдшье тус ажахын гэшүүд зорилгондоо хүрөө гэжэ тэмдэглэхэ ушар гарана. Барагдажа байгаа жэл угаа хүндэ байшоо. Илангаяа газар тариалан эрхилэлгэдэ һаад түбэг ехээр татаа һааб даа. Хэды тиигэбэшье һаань, колхозой механизаторнууд нэтэрүүгээр, оролдосо ехэтэйгээр ажаллажа, жэлэйнгээ зэргээр бараг ургаса хуряагаа гээшэ. Энэ жэлдэ бүхыдөө 49 мянган центнер ороохо сохижо абаа. Тэрэнь гектар бүриһөө 11,2 центнер абаһантай адли. Ерэхэ жэлэй тарилгада хэрэгтэй болохо хүрэнгын үрэһэ сүм хаанхай, ехэ хэмжээнэй ороохо малдаа эдюулхээр таһалаа. Тиихэтээ хамта түсэбһөө үлүүлэн, гүрэндөө 3 мянган центнер таряа худалдаа.

Таряа хуряалга тон эмхитэйгээр, богонихон саг соо хэгдэжэ дүүргэгдөө. Бэлэдхэлынь ехэ һайн байшоо. Хуряалгын хүдэлмэридэ ябаха механизаторнууд, ороохоной тоогууд болон складуудта хүдэлхэ, ороохо таряа шэрэхэ хүнүүд дааһан дааһан хэрэгтээ тон лэ харюусалгатайгаар хандаа. Гадна колхозой партком ургаса хуряалгын үедэ ябуулагдаха нийтэ-политическэ хүдэлмэридэ, социалис мүрысөө эмхидхэлгэдэ анхаралаа онсо табяа һэн. Дэлгэрэнгыгээр табиһан хэмжээ ябуулгануудай дүүргэлтын хойноһоо хиналта зүбөөр табиһанай ашаа үрэ мүн ехэ гэжэ тэмдэглэлтэй.

Социалис мүрысөөнэй дүн согсолго, колхознигуудай дунда ойлгуулалжын хүдэлмэри ябуулха хэрэг, ажалдаа шалгарагшадые урмашуулха арга дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэһэн байна. Механизаторнуудай ажалай бишыханшье зэбһарлалгые һайнаар, һониноор үнгэргэхэ гэжэ яһала оролдогдоо. Шэнэ газетэ, журналнууд полевой стануудта асарагдажа байһан. Тиихэдэ библиотекарьнууд, уран һайханай бүлгэмэй коллективэй гэшүүд таряашадай хүндэтэй айлшадынь боложо шадаһан шуу.

Хуряалгын үедэ ажаллаһан механизаторнуудай, энэ хүдэлмэридэ сэхэ хабаадалсаһан бусад колхознигуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ коммунист К. К. Галсановай хүтэлбэрилдэг тракторно-таряан ажалай 2-дохи бригадын коллектив илажа гараа һэн. Тэрэ коллектив гектар бүриһөө дунда зэргээр 13 центнер ороохо хуряажа абаа. Тиигээд таряа сохижо абаха түсэбөө 141,8 процент дүүргэһэн шуу.

Тус бригада гансал тарилга хээд, ургасаяа хуряагаад лэ һанаагаа амардаг, хэрэгнай һэнээгээр дүүрээ гэдэг коллектив бэшэ. Эдэ шухала аад, түргөөр хаһа саг соонь бүтээхэ хүдэлмэринүүдые жэнтшэдгүй хэхынгээ хажуугаар полевой станаа болбосон түхэлтэй болгохо гэжэ ехэ оролдолго гаргадагынь һайшаалтай. Жэшээнь, имагтал бригадын гэшүүдэй өөһэдынь үүсхэлээр, тэдэнэй хүсөөр эндэ столовын гэр, пекарни, 50 хүнэй багтаамжатай хамтын байра, бани, ороохоной складууд, нефть хадагалха газар, байрын хэдэн гэрнүүд баригдаа.

СССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулһан ехэ мүрысөөндэ хам оролсоһон колхозой малшад нилээд магтуулмаар амжалта туйлаа. Гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб тус колхоз сентябриин 5-да дүүргээ һэн. Жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур адаг 1100 центнер һү гүрэндөө тушаахаар дабхар уялга абанхай. Декабриин 1-нэй байдалаар ажахын дииллэнхи олон һаалишад һү һааха жэлэйнгээ даабари бэелүүлэнхэй, ерэхэ жэлэй түсэбөөр хүдэлжэ байгаа.

ВДНХ-да хабаадагша Цыпилма Гармаева, Бальжиман Батуева, Санжитма Очирова, Лидия Тыхеева болон бусад һаалишад магтаал суудa хүртэн ажаллажа байдаг. Ажахынгаа экономикые бэхижүүлхын түлөө үнэн сэдьхэлһээ эрмэлзэн, габшагай дорюунаар хүдэлжэ ябаһан хүнүүд, ажалай габшагайшуул солоёо дуудуулхал ёһоороо дуудуулна ха юм.

Мал бэлшээн, шахан тарғалуулха ажалтай үхэршэд, хонишод баһал һайнаар, аһан шадалаараа хүдэлнэ. Гүрэнэй бэлэдхэлдэ тушаагдаха үхэрнүүдые харууһалдаг малшан Дүсэн Бубеевэ оролдосотой ажалаараа бултанһаань шалгардаг байна. Тэрэ эхэнэр 152 толгой үхэр харууһалжа ябаһан. Тиихэдээ тэдэнэйнгээ толгой бүринь шэгнүүрые хоног бүхэндэ 1000 гаран граммаар нэмээжэ байһаниинь эсэсэй шэгнэлгын дүн гаргахада элирээ бшуу. Бэлэдхэлдэ тушааһан сар бүхэниинь 400 килограмм татаа. Тиихэдэ эрье хони харууһалдаг хонишон Михаил Сортобоев 677 толгой мал гүрэндэ тушаагаа. Толгой бүхэниинь дунда зэргээр 46 килограмм болоо һэн.

Хонишод урданайхиһаа һайнаар хүдэлжэ, жэлээ амжалтатайгаар дүүргээ гээшэ. Тэдэнэйл эршэтэ, шадамар ажалай ашаар энэ ажахы ноохо хайшалжа абаха жэлэйнгээ түсэб 109,5 процент, ноохо бэлэдхэхэ түсэбөө 114,2 процент болгоо. Хонидой толгой бүриһөөнь 3320 грамм ноохон абтаа. Илангаяа Д. А. Тыхеева, Э. Н. Раднаева, Д. Н. Гармаева, Ц. Б. Эрдынеева, Х. Дондупов, Д. Бадмаева гэгшэд хонишод cooһoo магтуулна.

Колхозой ажалша гэшүүдэй түүхэтэ жэлдэ туйлаһан амжалта юунһээ үндэһэтэйб гэһэн асуудал гараха ушартай. Энээниие тайлбарилжа болоно. Колхозой правлениин, парткомой хүтэлбэрилхы шадабари нилээд дээшэлээ. Коммунистнуудаа ажахынгаа шиидхэхы участогууд дээрэ зүбөөр хубаарилан табижа, тэдэнэй түрүү ябаха үүргые, хамаг хэрэгэй түлөө онсо харюусалгатай байһые ойлгуулжа, эрилтэ тэдэндэ шангаар табяа. Гадна партком, мүн партийна эхин организацинууд хадаа хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлхы хүдэлмэрэе зүбөөр эмхидхэһэн байна.

Энэ ажахын байдалһаа нэгэ иимэ баримта харуулая. Һая болотор колхозой айлнуудта дэгжэһэн залуу үетэн түрэһэн газартаа яашье үлэжэ үгэдэггүй, далижаабди гээд лэ саашаа, ондоо тээшээ тэгүүлдэг бэлэй. Һүүлэй үедэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд, партийна организаци залуу үетэнэй, илангаяа арбадахи класс дүүргэгшэдэй дунда ехэ хүдэлмэри ябуулна. Мүнөө колхозой али бүхы һалбаринууд дээрэ аяар 300 шахуу залуушуулай ажаллажа байхые харахада угаа урматай. Энэл хүсэн ажахын түшэг тулгууринь, үйлэдбэреэ эрхилхэ гол хүсэниинь ха юм. Залуушуулай зориг дорюун, эрмэлзэл ехэ, үүсхэл бадаранги байһаниинь хэндэшье мэдээжэ хэрэг.

Колхозой ажалай амисхалай улам бадаржа, ажалшадайнь эдэбхи үүсхэлэй үргэнөөр дэбэржэ, үйлэдбэриинь амжалтын бүри арьбажажа байһые энэ жэлэй хүдэлмэриин дүн гэршэлнэ. СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илаһанайнь түлөө КПСС-эй обком, республикын Верховно Соведэй Президиум, Министрнүүдэй Совет ба облпрофсовет тус колхозые Хүндэлэлэй грамотаар шагнаад байна.

Энээнһээ үнэтэй ямар сэгнэлтэ байхаб!

Юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлдэ бэелүүлхэ зорилгонуудаа энэ колхозой ажалша коллектив тодорхойлонхой. Малшадай, таряашадай Бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолнуудые Барханай колхознигууд ехэ баяртайгаар угтан абаа. Тиихэ зууураа энэ ехэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсохо байһанаа нэгэн дуугаар мэдүүлээ. Мүрысөөндэ хабаадалсаха, хэлэһэндээ хүрэхэ хаба шадалтай зон ха юм даа.

И. ПОПОВ,
КПСС-эй обкомой инструктор.

Урлан нарижуулгын үүргэ дээшэлээ

Социалис мүрысөө эмхидхэхэ, үрэ дүнгүүдые согсолон гаргаха хэрэгтэ урлан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын ажал хараада абтадаг болоо. Жэшээлхэдэ, Тимлюйн цементын заводой цехүүдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй үрэ дүн гаргахада, хүдэлмэришэдэй урлан нарижуулгада хэд эдэбхитэйгээр хабаадалсаһаниинь, экономическа ямар ашаа туһатай дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэниинь элирүүлэгдэнэ. Хараада абтадаг үрэ дүнгүүдэй 12 процентнь урлан нарижуулгада, ухаалан зохёолгодо хабаатай юм.

Урлан нарижуулгын талаар ямар эрилтэ табигданаб?

Цехэй коллективэй, хүдэлмэришэдэй хэды дурадхал оруулһаниинь нэн түрүүн хараада абтана. Тоосоото һарын туршада оруулагдаһан дурадхал бүхэнэйнь түлөө 3 балл үгтэдэг. Тиихэдээ хэр олон хүнэй энэ ажалда хабаадалсаһаниинь, хүдэлмэришэн бүхэндэ хубаажа харахада хэды дурадхалай хүртэдэг, олон дурадхал оруулдаг эдэбхитэйшүүлэй тоо заабол хараада абтана. Теэд энээгээр хизаарлагданагүй. Гол түлэб оруулагдаһан дурадхалнууд хэды шэнээн саг соо харагдажа үзэгдэнэб, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэнэб, мүн экономическа ямар ашаа үрэ үгэнэб гэжэ тодорхойлогдоно. Һарын туршада үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн дурадхал бүхэнэй түлөө цехтэ 5 балл нэмэгдэдэг юм. Урлан нарижуулгын ашаар абтаһан экономическа алмалтын 800 түхэриг бүхэнэйнь түлөө үшөө 3 балл тоологдоно.

Социалис мүрысөөнэй үрэ дүн согсолходо техническэ эдэбхи үүсхэлтэ ажалай хубинь хамтын дүнгүүд дотор 5—15 процент эзэлнэ гээшэ.

Иимэ гурим бодото дээрээ ямар нүлөөтэй, удха шанартайб гэжэ хараад үзэе.

Һүүлэй нэгэ һарын үрэ дүнгүүдээр заводой гол үйлэдбэринүүдэй дундаһаа түүхэй эдэй цех түрүү һуури эзэлээ һэн. Цехэй бусад показательнуудай дундаһаа урлан нарижуулгын бодото хубинь 15,5 процент болоһон юм. Горно, клинкер гаргадаг цехүүд энэ талаар гээгдэжэ, техническэ эдэбхи үүсхэлтэ ажалайнгаа түлөө оройдоо 7 процентые абаһан байна.

Продукци бүтээн гаргаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргээд, мүн үйлэдбэриин ондоошье һайн үрэ дүн туйлаад, харин урлан нарижуулгын талаар мүртэй юумэ хээгүй һаа, түрүү һуурида гарахагүй байһые хүдэлмэришэн, техник, инженер бүхэн һайн ойлгодог. Урлан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын ажал цехүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ ёһотой һуури эзэлэнхэй.

Цементын заводой коллектив СССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөнэй шэнэ гурим зохёоходоо, эдэбхи үүсхэлтэ ажалда ехэ анхарал хандуулаа. Коллективэй иимэ шэглэл баримталһаниинь ехэ зүб байба. Энэнь техническэ дэбжэлтэ туйлаха, бии байгаа түхеэрэлгэнүүдээ бүтээсэтэйгээр хэрэглэхэ хэрэгтэ горитой нүлөө үзүүлээ. Үнгэрһэн 3 кварталай туршада заводто урлан нарижуулгын олон дурадхал нэбтэрүүлэгдэһэн, экономическа алмалта хэгдэһэн байна.

Предприятиин 9-дэхи хүдэлмэрилэгшэ бүхэниинь урлан нарижуулагша гэжэ тоологдоно. Харин Барилгын материалнуудай промышленностиин министерство дотор 15-дахи хүдэлмэрилэгшэ бүхэн урлан нарижуулагша байха юм. Урлан нарижуулгаһаа абтаһан экономическа алмалтые бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй 100 хүн бүхэндэ хубаажа харабал, заводто туйлагдаһан алмалта, арьбалалта Барилгын материалнуудай союзна һалбариин дунда зэргын үрэ дүнгһөө 25 процентээр дээшэгээ болоно.

Ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөнэй үедэ хүдэлмэришэдэй олонхинь эдэбхи үүсхэл гарган ажаллана. Олон хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд урлан нарижуулгын, ухаалан зохёохы ажалда хабаадалсадаг болоо. Жэшээлхэдэ, транспортна цехэй хүдэлмэришэд М. Фартусов, А. И. Ванюга, Г. Карпов, А. Корытов эстакадые шэнэдхэһэн байна. Энээнэй ашаар ашаа буулгаха ажалай бүтээсые гурба дахин дээшэлүүлхэ, эндэ хэрэглэгдэдэг транспортна техникын миин байлгагдаха ушар усадхаха арга олдобо.

Түүхэй эдэй цехэй бригадир В. Ашихмин, слесарь Ф. Кузнецов ашаа буулгаха түхеэрэлгын конструкци хубилгаха дурадхал оруулһан юм. Дурадхалай үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхэдэ, материал, электрын элшэ хүсэн алмагдадаг болоо. Урлан нарижуулагшад В. Ашихминай, Ф. Кузнецовой нэгэ дурадхалынь тэдэнэй нэтэ квартал соо абадаг салин хүлһэ харюулха экономическа ашаг үрэ үгэһэн байна.

Цехэй начальник И. Бичиханов, механик Е. Нечаев, главна энергетик В. Агейчик, үйлэдбэриин-техническэ таһагай начальник С. Сабанцев гэгшэдһээ бүридэһэн эдэбхитэйшүүлэй бүлэг зэрьелдэлгэ печиние [illegible] нэдхэн байгуулха дурадхал оруулаа һэн. Тэдэнэр орёо энэ ажалые богони болзор соо хэжэ дүүргээ. Тиигэжэ пеэшэнэй бүтээсэ дээшэлүүлэгдэһэн, ехэ продукци абаха асуудал шиидхэгдэһэн байна. Энэ бүлэг ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан эдэбхитэйшүүлэй жасаһаа 1200 түхэригэй хубитаяа оруулаа.

Цемент үйлэдбэрилэгшэд промышленна предприятинуудай коллективүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлажа байнхай. Тэдэнэр цемент үйлэдбэрилхэ, худалдаха түсэбөө һара бүхэндэ үлүүлэн дүүргэнэ. Заводой урлан нарижуулагшадай энэ хэрэгтэ оруулжа байһан туһа нэмэринь горитой ехэ юм.

Н. МАЛЬЦЕВ.

Хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдые хэхэ шэнэ заводой һуури Улаан-Үдэдэ табигдажа эхилһээр хоёр жэл үнгэрбэ. Байгша оной мартын һүүлээр заводой һүүлшын армаг хабсарагдаа бэлэй. Эндэхи барилгашад СССР гүрэнэй тогтоһон алдарта үдэр заводоо ашаглалда тушаахын түлөө эдэбхитэйгээр ажаллажа байнхай. Заводой цехүүдтэ гүрэнэй шалгалтын комисси хүдэлмэрилжэ эхилэнхэй. Ажал хэрэгээ эрхим һайнаар мэдэхэ барилгашад эндэ олон. Тэдэнэй нэгэн монтажник Валерий Вахманов болоно. Энэ нүхэрнай хэжэ байһан ажалаа хаһа сагтань һайн шанартайгаар тушаадаг заншалтай юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Валерий Вахманов.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР К. М. ПАШИНИИЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, республикын партийна ба арадай хиналтын эмхи зургаануудта үни удаан һайнаар хүдэлһэнэйнь түлөө Буряадай АССР-эй арадай хиналтын Комитедэй инспектор Пашин Константин Макеевичиие Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретариин түлөө Президиумэй гэшүүн Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1972 оной декабриин 25.

БАРИЛГАШАД АМЖАЛТАТАЙ

СССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан баярай суглаанда Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай хүдэлмэришэд олоороо хабаадалсажа, туйлаһан амжалтанууд тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдэһэн байна. Нээрээшье, комбинадаймнай барилгашад, хабсаргагшад, гэрэй хана бүтээгшэд байгша он соо яһала гэмгүйгөөр хүдэлжэ, СССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулан абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлээ. Тиигэжэ КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй болон облпрофсоведэй ойн баярай Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба ха юм.

СССР-эй 50 жэлэй түүхэтэ һайндэрые ажалай бэлэгүүдээр угтаха гэһэн хүсэл зорилгоёо эдэнэр бэелүүлжэ шадаба ха юм. Ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, урагшаа эрмэлзэһэн һанал бодолтой хүдэлмэришэд амжалта туйлана. Һайн шанартайгаар ажалаа бүтээжэ, олоной һайшаал магтаалда хүртэнэ.

Георгий Осипович Песков тиимэ хүнүүдэй нэгэниинь юм. Энэ хүдэлмэришэн олохон жэл барилгада ажаллажа, баян дүршэлтэй болоһон. Хэдэн жэлэй туршада штукатурщигуудай бригадые хүтэлбэрилнэ. Бригадынь коллектив халаан бүриингөө даабари 15—20 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, ажалаа эрхим шанартайгаар бүтээжэ шадана. Георгий Осипович Песков туйлаһанаараа һанаагаа заһаад ябадаг хүн бэшэ. Мүнөөдэр үсэгэлдэрэйхиһөө һайнаар, үглөөдэр мүнөөдэрэйхиһөө һайнаар хүдэлхэ гэһэн шухала зорилго хүдэлмэришэдэйнгээ урда табина.

Шэнэ онол арга үргэнөөр хэрэглэнэд. Георгий Осиповичи Песковой даадаг бригадын хүдэлмэришэд һара бүри даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ эрхимлэнэ. Энэ түрүү коллективтэ КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй болон Облпрофсоведэй ойн баярай Хүндэлэлэй грамота барюулагдаа.

Мария Моисеевна Володинагай даадаг бригадын бетонщигууд гэрэй хана бүтээдэг байха юм. Эдэнэр тон харюусалгатай ажал хэнэ бшуу. Продукциингаа шанарые һайжаруулха гэжэ эдэнэр яһала оролдожо байдаг. Һүүлэй жэлнүүд соо эдэнэй зүгһөө голодоһо гаргаһан ушар үзэгдөөгүй. Халаан бүриингөө даабари 20—25 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ байдаг. Мария Моисеевна Володина наймадахи табан жэл соо эрхим һайнаар хүдэлһэнэйнгөө түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан юм. Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын үдэрһөө энэ бригадынхид улам эдэбхитэйгээр хүдэлнэ. СССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулан абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ, КПСС-эй Октябрьска райкомой, райсоведэй ойн баярай Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба.

Иимэ ажалша бэрхэ хүдэлмэришэд манай гэр барилгын комбинадта олон юм. Эдэнэй оролдолго шадабариһаа боложо түргэнөөр, һайн шанартайгаар байрын гэрнүүд баригдажа, саг болзор соогоо ашаглалгада тушаагдана. Улаан-Үдэ хотодомнай томо панельна гэрнүүд жэлһээ жэл бүри улам олоор баригдана. Хэрбээ 1971 он соо 48 мянган дүрбэлжэн метр байрын гэр баряа һаа, энэ жэлдэ 53 мянган дүрбэлжэн метр байрын гэр бариха даабари абаһан байнабди. Байгша оной арба нэгэ һара соо 3 миллион 898 мянган түхэригэй барилга хэхэ юм аад, 4 миллион 617 мянган түхэригэй барилга хээбди. Арба нэгэ һарын дүн хараад үзэхэдэ манай хүдэлмэришэд жэлэйнгээ даабари декабриин 25-да дүүргэжэ, гэһэн уялгаяа бэелүүлхээр лэ хэбэртэй.

З. ОСТОЕВА,
Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ.

Мүрысөөнэй эршэ шангадаба

ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн һайндэрые ажалай бэлэгүүдээр угтаха гэһэн зорилго оронноймнай ажалшад урдаа табижа хаа хаанагүй социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ бэлэй. Энэ ехэ мүрысөөндэ Улаан-Үдын авиационно заводой барилга хабсаралгын управлениин хүдэлмэришэд оролсоһон юм. Эдэнэр 5 миллион түхэригтэ барилга хэхэ жэлэйнгээ даабари декабриин 28-да дүүргэхэ, 80 бүлэ айлай орохо гэр болзорһоонь 10 хоногоор урид, һайнаар барижа дүүргэхэ социалис уялга абаа бэлэй. Тиигээд лэ мастерска участогуудай, бригадануудай коллективүүд дундаа мүрысэжэ эхилһэн юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ авиационно заводой хүдэлмэришэдэй ажаһуудаг Загорск поселогой үйлсэнүүдтэ байрын гэрнүүд нилээд олоор ерэбын бодоо. Н. Н. Тюлькин, С. И. Антонович гэгшэдэй даадаг бригадануудай шулуушад гэрнүүдэй торхонуудые һайн шанартайгаар, түргэнөөр баридаг юм. А. Г. Трифонова, В. Н. Ананина Г. Т. Жгун гэгшэдэй даадаг бригадануудай штукатуршэрдэгшэд мүн лэ ажалаа эрхим шанартайгаар бүтээжэ, байрын гэрнүүдые саг соонь бодхоохо хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулалсана.

— А. С. Тюлькинэй бригадын шулуушад халаанайнгаа даабари 55—60 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, үндэр бүтээсэ туйлана. Л. И. Трифоновагай бригадын штукатурщигууд халаанайнгаа даабари 60—65 процентээр үлүүлэн дүүргэнэ. Эдэнэр жэлэй эхинһээ управлениин соогоо эрхимлэжэ, һара бүри мүнгэн шанда хүртэдэг юм. — гэжэ барилга-хабсаралгын управлениин профсоюзай организациин түрүүлэгшэ Василий Михайлович Радзиевский хэлэнэ. Тэрэ Любовь Трифоновагай бригадын штукатур басагадай ажал хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ.

Энэ бригадын басагад халаан бүриингөө даабари холо үлүүлэн дүүргэхэ мүртөө, ажалаа һайн шанартайгаар бүтээжэ шадана. Ажалдаа бүри үндэр бүтээсэ туйлаха зорилго урдаа табина. Тиигэжэ барилга-хабсаралгын 834-хи поездын эрхим штукатур У. В. Сандановай хүтэлбэрилдэг бригадые социалис мүрысөөндэ уриһан юм.

Любовь Трифоновагай бригадын басагад найман часай ажалые долоон час соо хэхэ, тиигэжэ юһэдэхи табан жэлэйнгээ даабари дүрбэн жэлэй туршада дүүргэхэ, 38 мянган дүрбэлжэн метр хана штукатурилха энэ жэлэйнгээ даабари сентябриин 15-да дүүргэхэ, 3000 мянган түхэригэй барилгын материал арьбалха гэһэн социалис уялга абаһан.

У. В. Сандановай бригадынхид юһэдэхи табан жэлэйнгээ даабари мүн лэ дүрбэн жэл соо, энэ жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид сентябрь һарада дүүргэхэбди гэжэ уялга абаһан байха юм. Энэ бригадануудай барилгашад дундаа ябалсадаг, уялгануудайнгаа дүүргэлтэнүүдые шалгадаг, дүй дүршэлөө хубаалдадаг һайн һайхан ёһо заншалтай болоһон. Энээниинь бэшэшье хүдэлмэришэдэй халан абаа һаань, ашатай туһатай байха һэн гээд һанагдана.

Любовь Трифоновагай бригадын басагад жэлэйнгээ даабари сентябриин нэгэндэ дүүргэһэн юм. У. В. Сандановай бригадынхидһаа мүнөө дээрээ эрхимлэжэ ябана, — гэжэ Василий Михайлович Радзиевский хэлэжэ байгаа һэн.

21-дэхи кварталда ерэбэбди. Наян бүлэ айлай орохо хоёр гэр эндэ баригдажа, үнгэрэгшэ зун тушаагдаһан юм. Баригдажа байгаа үшөө нэгэ гэртэ дүтэлбэбди. Гадаань носогшо түүдэг дээрэ шабар халаагдана. Басагад зууургадаһан шабар гэр руу оруулна. Залуушуулай шанга шангаар хөөрэлдэхэ, енеэлдэхэ, ханада шабар хаядаг оньһон түхеэрэлгын пишаганаха абяан замханагүй.

— Галя, шамбайгаар хүдэлэ, Тамара Зина хоёр газааһаа шабар оруулагты! — гэжэ байгаад дунда зэргын бэетэй, гушаад наһанай эхэнэр хамта хүдэлдэг басагадтаа заабаринуудые үгэнэ. Тамара Кушеева, Зина Степанова хоёр шабар асархаяа түргэхэн гаража ошобод. Энэ заабари үгэгшэмнай Любовь Трифонова байба бшуу.

— Бригададамни арбан найман басагад хүдэлнэ. Юрэдөө хэниинь һайнаар, хэниинь муугаар хүдэлнэб гэжэ хэлэхын аргагүй. Бултадаа оролдоно, хаба шадалаа гаргана. Энэ Зиныешье, Тамарыешье абаад үзыт! Халаанайнгаа даабари 25—30 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг, — гэжэ бригадир басагад тээшээ заана.

— Хорёод хоногһоо энэ гэрээ тушаахамнай. Багахан лэ саг үлөө. Энэ саг соо дотор талын хүдэлмэри дүүргэжэ, гүрэнэй комиссида тушааха болонолди даа, — гэжэ участогай мастер Галина Степановна Молчанова хэлэжэ байгаа һэн. Эндэ Л. И. Трифоновагай, В. Н. Ананинагай даадаг штукатур-шэрдэгшэдэй бригаданууд хүдэлжэ байнад. Эдэнэр доодо дабхарнуудай дотор талын хүдэлмэри хэжэ дүүргээд, эгээл һүүлшын — табадахи дабхарта хүдэлжэ байнад. Халаан бүриингөө даабари эрхим шанартайгаар, мүн 55—60 процентээр үлүүлэн дүүргэнэд.

— Басагаднай бүри үдын урда халаанайнгаа даабари дүүргээд, мүнөө үглөөдэрэйнгөө түсэбөөр хүдэлнэ, — гэжэ мастер Г. С. Молчанова хөөрэнэ.

— Люба Трифоновагай бригадын басагад СССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулан абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлээ. Бүхы мүрысөөнүүдтэ илажа гараа. Тус бригада Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм. СССР-эй 50 жэлэй бригадын нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэнэ, энэ нэрэ зэргэдэ хүртэхэл байха, — гэжэ мастер Г. С. Молчанова хэлэнэ.

Нээрээшье, Л. И. Трифоновагай бригадын басагад туйлаһанаараа һанаагаа амардаг бэшэ. Үдэр бүри эршэмтэйгээр ажаллаха гэжэ оролдоно. Тиимэһээл ажалдаа үндэр бүтээсэ туйлажа, олоной һайшаалда хүртэнэ. Энэ бригадын штукатур-шэрдэгшэд Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойн һайндэртэ юһэдэхи табан жэлэйнгээ даабари дүүргэхээр шиидэнхэй. Иимэ ажалша бэрхэ басагад үгэдөө хүрэхэл байха.

Улаан-Үдын авиационно заводой барилга-хабсаралгын управлениидэ Люба Трифонова шэнги ажалша бэрхэ хүдэлмэришэд олон юм байна. Эдэнэр түргэнөөр барилга хэжэ, ажалшадай эрилтые хүсэдөөр хангаха гэжэ эрмэлзэнэ. Энэ хүсэл зорилгоёо бэелүүлжэ шаданашье.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ТҮСЭБӨӨ ДҮҮРГЭХЭМНАЙ ЛАБТАЙ

Манай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һү һаалиин 2 фермэдэ 19 һаалишад ажалладаг юм. Байгша ондо ажахымнай гүрэндэ 5215 центнер һү тушааха түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлбэ. Һаалишан бүхэнэй оролдосотой бэрхээр ажаллаһанай ашаар хараалһан түсэбөө болзорһоо урид, дүүргэжэ шадаабди гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Арба нэгэ һарын дүнгөөр 10 һаалишад үнеэн бүриһөө 2 мянга, тэрэнһээшье дээшэ килограмм һү һаажа абаа. Жэлэй дүүрэтэр үшөө хоёр һаалишад хоёр мянгатанай тоодо оролсохо юм. Шударгы бэрхэ һаалишан Августина Васильевна Кашапова харууһалжа байһан үнеэн бүриһөө 2498 килограмм һү һаажа, суг хүдэлдэг нүхэд cooһoo онсо илгарна. Һаалишад Елизавета Павловна Никиткина, Галина Цыреторовна Раднаева гэгшэд энэ хугасаада үнеэн бүриһөө 2428—2336 килограмм һү һаажа, түрүүшүүлэй тоодо ябана.

Үбэлэй һарануудта ехэ һү һаажа абахын түлөө дэлгэрһэн Бүхэсоюзна мүрысөөндэ һаалишаднай оролсоһон байна. Энэ жэлэй 3, ерэхэ жэлэй 6 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1862 килограмм һү һааха социалис уялгатайбди.

А. ИШИГЕНОВ.
Загарайн аймаг.

Виктор Иванович Алексеев ПАП-2-да жолоошоноор 12 жэлэй туршада ажаллана. «Улаан-Үдэ—Хүртэй» гэһэн маршрудаар автобус жолоодожо, хараалһан даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ. Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

СОЁЛОЙ ДОБТОЛГО ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

Һуурин тосхонуудаа, хото городуудаа болбосон түхэлтэй, сэсэрлигээр һайн үзэмжэтэй болгохо гэшэ тон шухала хэрэг.

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ямар амжалтатай ерэжэ байһанаа республикымнай ажалшад тоосожо байна. Бидэндэшье хэлэхэ, тоосохо юумэн бии.

1971 оной ба 1972 оной 10 һарын туршада Загарай һууринда нилээд ехэ барилга хэгдээ, хуушан гэрнүүд заһабарилагдаа, үйлсэнүүд болбосон түхэлтэй болгогдоо, хүн зоной һуудал байдалай эрилтэнүүдые хангаха талаар ехэ ажал бэелүүлэгдээ юм. Жэшээнь, 920 хүүгэдэй һураха дунда һургуулиин байшан, 3.062 дүрбэлжэн метр байрын талмайтай гэрнүүд ашаглагдаа, 89 айл хамаг түхеэрэлгэнүүдээр түгэс квартиранууда ороо, 80 хүнэй нэгэ доро эдеэлхэ столово баригдаа. Тэрээнһээ гадна 10.600 дүрбэлжэн метр газарта талмайнууд, харгынууд асфальтаар хушагдаба, 1.200 погонно метр водопровод хүдэлдэг болоо. Загарай тосхоной Первомайская, Школьная, Октябрьска гэжэ үйлсэнүүд зайн галаар гэрэлтүүлэгдэбэ. 278 погонно метр газарта штакетнигүүд хададагдаа, тротуарнууд болон үйлсэ тээшэ хараһан хашаа, хорёонууд заһабарилагдаба. Элдэб янзын түхэлэй 6.200 модод, 17.600 сэсэг таригдаһан байна. Эмхи зургаануудай орохо шэнэ гэрнүүдэй барилгада 600 мянган түхэриг гаргагдаа.

Иигэжэ тоолоод, хараад үзэхэдэ яһала ехэ хүдэлмэри хэгдээ юм.

Загарайнхид Буряадайнгаа АССР-эй 50 жэлэй ойе угтуулан, 140 хүүгэдэй байха садяслиин, 16 квартиратай 10 гэрэй барилгануудые дүүргэхэ түсэбтэй юм.

Манай сельсоведэй харьяата бүхы промышленнэ предприятинүүд 1972 оноймгоо 10 һарын түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ гарагша. Мүнөө жэлэйнгээ даабарине болзорһоонь урид дүүргэхын хойноһоо оролдожо байна.

Тиибэшье, ажал хүдэлмэримнай булта һайн гэжэ хэлэхэ аргагүй. Соёлой добтолгын түсэбөөр хараалагдаһан үшөөл ехэхэн хүдэлмэри хүлеэнэ, зарим барилга унжагайруулагданхай. Эдэ бүгэдые хараа 1972 оной III кварталда ямар даа абажа, сельсоведэй гүйсэдком һаяхан шэнэ түсэб табяа. Тиихэдээ соёлой добтолгоор ажал хэгдэжэ, IV кварталда юун хэгдэхэ гэжэ согсоһон байна. Илангаа хүн зоной дунда ниитэ ойлгуулгамжын хүдэлмэрие һайжаруулха шухала. Гадна айл бүхэн гэртэхи, газаахиа оёдо татаха, шорой шохойгоо арилгаха, ариг сэбэрые сахиха болобо. Эдэ бүгэдые хинан шалгаха тусхай комисси тогтоогдоо.

Иигэжэ манай Загарай тосхоной ажалшад соёлой добтолгоор абаһан уялгануудаа дүүргэхэ гэжэ бүхы хүсөө үшөөл ехэ.

Г. БАЙМЕЕВ,
Загарайн сельсоведэй гүйсэдкомэй түрүүлэгшэ.

ОРОДООР ГҮ, АЛИ БУРЯАДААР?

РСФСР-эй ГАБЬЯАТА баг- А. А. Аюрзанайнай «Үндэ- н хэлэмнай үнэтэй даа» һэн статьяе олон түрэлхид, шанар һонирхон уншаха- а гадна, зарим нүхэд өөһэ- нгөө һанамжануудые бэ- жэ, «Буряад үнэн» газетэ- , Гэгээрэлэй министерст- дэ эльгээһэн байна.

Ород хэлэ мэдэхэгүй до- он наһатай багашуулые ар хэлэн дээрэ һургажа илхэб, хэдыдэхи класcһаа лжэ һуралсалай предме- үдые (түүхэ, географи, бо- ника, математика) ород лэн дээрэ заахаб гэһэн удал дүрбэн жэлэй саада республика дотоонай үр- өөр хэлсэгдэжэ, эсэсэй стэ энэ асуудалаар Бу- адай АССР-эй Верховно ведэй Президиум тусхай тоол гаргаа бэлэй. Теэд нөө энэ асуудал юундэ хин табигданаб? Ушарынь эл: һүүлэй 3—4 жэлэй шада манай һургуули- үдта тон ехэ хубилалта- уд болоо. Хамагай тү- үндэ эхин шатын классууд 969 ондо) шэнэ програм- нуудта оруулагдажа. дүр- эхи классууд эхин һур- улиһаа гаргагдажа, най- жэлэй гү, али дунда ргуулиинуудта оруулаг- д, һуралсалай предмедүү- е шэнэ программаар үзэ- эхилээ һэн. Мүнөө жэлдэ 72—1973 онуудта) таба- и классай һурагшад шэнэ рамманууд үндэһөөр ёогдоһон шэнэ номуудаар едмедүүдые шудалжа нхай.

һургуулиин ажабайдалда э хубилалтануудай боло- байха үедэ, түрэлхид, шанар болон бэшэшье хү- д энэ асуудалаар өөрын- дурадхалнуудые Гэгээ- эй министерствэдэ оруул- байдаг.

ЯМАР ХЭЛЭН ДЭЭРЭ долоотой үхибүүдые гажа эхилхэб?

дурадхалай ороод бай а, Гэгээрэлэй министер- о багшанарай мэргэжэл элүүлдэг институт үн- эгшэ 1971—1972 онуу- һуралсалай жэлдэ энэ удалые гүнзэгыгөөр шэн- үзэхэ баатай болоо Тус хүдэлмэридэ Д. Бан- овай нэрэмжэтэ багшана- институдай болон БИОН- эрдэмтэд эдэбхитэйгээр адалсаһан байна.

һургуули тухай хуулиин ор, түрэлхид үхибүүдээ р хэлэн дээрэ һургаха атай байһанаа өөһэдөө дхэхэ эрхэтэй гэжэ бул- а мэдээжэ. Тиимэһээ за- түрэлхид үхибүүдээ ород сcта оруулдаг болонхой. д классуудта аймагай хоз болон совхозуудай түб ринда ажаһуудаг зоной бүүд илангаяа олоороо адаг гээшэ. Юундэб гэ- э, тэндэхи үхибүүд һур- ида ерэхэдээ, ород хэлэ аар мэдэхэ гү, али хүү- й саадта бэлэдхэл гара- байдаг ха юм. Теэд му- тэдээн тухай бэшэ, ха- хүдөөгэй буряад һургуу- һурадаг үхибүүд тухай эдэхэ байна.

Долоон наһатай үхибүү- ород хэлэн дээрэ һурга- болохтой гү гэһэн асуу- 1971—1972 онуудай алсалай жэлдэ Баргажа- Хурамхаанай, Сэлэн- Зэдын, Хэжэнгын, Хо- Яруунын, Улаан-Үдын агуудай һургуулинууд- түрэлхидэй дунда үргэ- р хэлсэгдэһэн юм. Тус удалда харюу үгэхыень убликын бүхы буряад гуулинуудта тусхай анке- льгээгдээ.

ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД БО- лон анкетэ юу харуу- ?

ргатын, Барханай, Гаар- (Хурамхаанай аймаг), голой, Уланай (Барга- й аймаг), Жаргалантын, хоной, Новоселенгинскэ рлат һургуулиин (Сэ- гын аймаг), Доодо-Ивал- Оронгын, Гэльбэрын аан-Үдын аймаг), Чисаа- Дунда-Худанай, Үлзы- Дээдэ-Хэжэнгын (Хэ- гын аймаг), Үльдэргын, ын, Эгэтын адагай унын аймаг) һургуули- дай багшанар болон тү- ид долоон наһатай үхибүүдые нэгэдэхи класста ород хэлэн дээрэ һургажа болохогүй гэһэн тобшолол гаргаһан байна. Юундэ?

Нэгэдэхеэр, урдань дүрбэн жэлэй туршада үзэдэг материалые шэнэ программануудай үндэһөөр гурбан жэл соо гүйсэд ойлгожо абахань тиимэшье хүнгэн бэшэ. Бэлэдхэлгүй ерэһэн үхибүүд нэгэдэхи класста угаа ехээр ядалдана бшуу. Тиимэһээ ород хэлэ мэдэхэгүй үхибүүдые түрэлхи хэлэн дээрэнь һургажа эхилээгүйдэ оидоо арга үгы ха юм.

Хоёрдохёор, ямаршье бэлэдхэлгүй үхибүүдые ород хэлэн дээрэ һургахада, тэдэнэр үзэһэн материалайнгаа удхые хүсэд ойлгонгүйгөөр, **сээжэлдэжэрхихэ баатай** болодог. Хэдэн жэлэй саада тээ зарим буряад һургуулинуудта түрэлхидэй дурадхалаар ямаршье бэлэдхэлгүй үхибүүдые ород хэлэн дээрэ һургажа эхилһэн байгаа. Тэрэ «туршалгаһаа» мүртэй юумэн гараадүй бшуу: тиимэ классуудта һуража байһан һурагшадай һуралсалые шалгажа үзэхэдэмнай. тон муу дүнгүүдтэй байшоо бэлэй. Жэшээнь, Хэрэнэй (Түнхэн) интернат һургуулида буряад үхибүүдые нэгэдэхи класcһаа ород хэлэн дээрэ һургажа эхилһэн байгаа. Нэгэдэхи класста «Букварь» үзэжэ дүүргэһэн байбашье, харин нэгэшье һурагшань зүбөөр уншажа шадахагүй байхаһаа гадна, тэрэнэйнгээ удхые ойлгодогшьегүй, хөөрэжэ шадахашьегүй байба. Үшөө тиихэдэ «Букварь» соонь үгтэһэн юрын ород үгэнүүдые мэдээгүй. Жэшээнь, **снег, двор, белый, наша семья, конь, овца** гэхэ мэтэ. Ород хэлээр 2-хи, 3-хи, 4-хи классуудта шалгалтын хүдэлмэри бэшүүлхэдэмнай. тэдэ классуудай хахадһаа үлүү һурагшадынь олон алдуу гаргажа, «муу» гэһэн сэгнэлтэнүүдые абаа һэн. Энэ һургуулиин коллектив алдуугаа ойлгожо, эхин классуудай һурагшадые түрэлхи хэлэн дээрэнь һургадаг болонхой.

Яруунын аймагай (Мужыхын) дунда һургуулида буряад эхин классууд «үгы хэгдэһээр» гурбан жэл үнгэрбэ. Тиимэһээ ород хэлээр ямаршье бэлэдхэлгүй буряад үхибүүд ород класста оруулагдана. Тэдэ классуудта һуража байһан үхибүүд ород хэлэндэ тон тулюур, олон үгэнүүдэй удхые ойлгодоггүй байна. Эхин классуудта хүдэлжэ байһан багшанар ямаршье бэлэдхэлгүй долоотой үхибүүдые ород класста оруулжа болохогүй гэжэ дурадхана.

Нарһатын дунда һургуулида энэ асуудалаар ехэ хөөрэлдөөн боложо үнгэрөө. Энэ һургуулида буряад эхин классууд үгы юм, тиимэһээ долоон наһатай буряад үхибүүд ород класста оруулагдадаг. Тиимэ классуудта бэлэдхэлгүйгөөр ороһон үхибүүд һуралсалдаа ядалсадаг, өөрынгөө хүгжэлтөөр үетэнһөө хожомдодог байна гэжэ олон жэлдэ хүдэлжэ байһан багшанар тэмдэглээ һэн. 1973 ондо нэгэдэхи буряад класс эмхидхэхэ гэһэн дурадхал һургуулиин директиидэ оруулагдаа.

Доодо-Ивалгын 8 жэлэй һургуулиин багшанар иигэжэ бэшэнэ: **«Манай һургуулида нэгэдэхи ород ба буряад классууд бии. Зарим түрэлхид ородоор нэгэшье үгэ мэдэхэгүй долоотой үхибүүгээ ород класста үгэдэг. Тиимэ үхибүүд ород класста ороходоо, хэды шэнээн ядалдадаг гээшэб?! Багшын, хэдышье оролдоо һаа, тиимэ үхибүүд программна материалые гүйсэд ойлгожо шадахагүй байна. Тиимэ үхибүүд нэгэдэхи гү, али дээдэ классуудта хоёрдохи жэлээ үлэшэдэг, һүүлэй һүүлдэ һургуулияа хаяжархидаг байна. Ушар тиимэһээ ямаршье бэлэдхэлгүй үхибүүдые түрэлхи хэлэн дээрэнь һургаха ёһотой».** Иимэрхүү удхатай бэшэгүүд олон багшанарһаа манда ерэнхэй.

ҺУРАЛСАЛАИ ПРЕДМЕДҮҮДЫЕ хэдыдэхи класcһаа ород хэлэн дээрэ үзэхэб?

Ямар шалтагаанһаа энэ асуудалай дахин табигдаһан тухай статьягай эхиндэ хэлэгдээ. Үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ Гэгээрэлэй министерство, багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлдэг институт, Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институт тус асуудалые гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ үзэһэн байна. Зарим һургуулинуудта Верховно Соведэй Президиумэй тогтоол (1968 оной майн 14-дэ абтаһан) гүйсэд бэелүүлэгдэнэгүй гэжэ тэмдэглэмээр. Жэшээнь, зарим буряад һургуулинуудай 4-дэхи, 5-дахи классуудта түүхэ, географи, ботаника, байгаалиин шэнжэлэл гэхэ мэтын предмедүүдые ород номоор, ород хэлэн дээрэ заадаг ушар үзэгдэнэ. Энэ ушарые һургуулиин хүтэлбэрилэгшэд иигэжэ тайлбарилдаг;

— Буряад литературна хэлээ һайнаар мэдэхэ багша үгы байдаг. Үшөө һаа, ород багшада тэдэ классууд тудаа...

Үнэхөөрөөшье, Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институтда буряад хэлэ, литературын кафедраһаа ондоо факультедүүдтэ түрэлхи хэлэн үзэгдэнэгүй бшуу. Эгээл тиимэһээ һуралсалай премедүүдые буряад хэлэн дээрэ зааха гэһэн эрилтэ залуу багшанарай урда табигдажа болохо гү? Үгы ааб даа!

Зарим һургуулиин хүтэлбэрилэгшэд, залуу багшанарта һуралсалай предмедүүдые заабол түрэлхи хэлэн дээрэнь заагты гэһэн захиралта үгэдэг. Буряад литературна хэлээ мэдэхэгүй зарим багшанар номоо түрэлхи хэлэн дээрээ зааха гэжэ оролдодог. Тиигэжэ оролдожо байдаг багшанарай хэшээлдэ ороходомнай, ехэл бирагүй байдал үзэгдөө һэн. Жэшээнь, Хурамхаанай интернат һургуулиин багшанар «түрэлхи хэлэн» дээрээ һуралсалай предмедүүдые заадаг. Эндэ географиин хэшээлһээ хэдэн жэшээнүүдые харуулая. Багшань һурагшадай урда иимэ асуудалнуудые табина:

— **Далайн уһангууд (?) ямар байдаг бэ?**

— **Речная вода почему солено байбаб?**

— **Хайшан гэжэ тэрэ прибороор изучалнаб?**

Багшань шэнэ темэ гарахадаа, ехэнхи ушарта ород, буряад үгэнүүдые холижо, худхажа байгаад хөөрэжэ үгэбэ.

— **Далайе манай ученууд изучалжа байдаг. 1956 ондо заметили, что само ехэ волна хадаа 11 метр болодог. Волна хадаа могут утопить пароходы. Крушенидэ пароходой ороходо, хүнүүд бутылка табидаг. Досоонь записка хэдэг. Тэрэ бутылка волнагаар урдалдаад-урдалдаад, ондоо пароходой хүнүүд тэрэнниень абаад, крушени болоо гэжэ мэдэдэг.**

Зэдын Бургалтайн дунда һургуулиин багшанар һуралсалай предмедүүдые баһал ород, буряад үгэнүүдые холижо байгаад, хэшээлээ үнгэргэдэг. Жэшээнь, 6-дахи класста географиин хэшээлдэ багшань иигэжэ үхибүүдтэеэ хөөрэлдэдэг байба:

— **Хажгээд море бии болооб?**

— **Ямар климат называется субтропическим?**

— **Естественнэ модонууд биигʼ?**

— **Глава церкови — римскэ папа. Буряадаар хэлэхэдэ, тэрэш лама бшидаа. О Балканском полуострове хэлэ...**

— **Коричнево краскатайнь горы бшии даа. Дунда таладань древнейшее плоскогорье...**

— **Хүн зониинь үсөөн, тиимэһээ плотность населениинь бага. Где осадков много выпадает, там хүниинь үсөөн юм...**

— **Хүрэн густой краскатайнь үндэр хада бшии даа. Светлее болоошонь набтар хада...**

— **Пустыни гэжэ хашгээд мэдэбэт?**

— **Почему эндэ осадков больше? Вот гора халхална...**

— **Двадцать седьмой параграф на дом абагты...**

Иимэрхүүгээр хэшээлээ үнгэргэдэг багшанар олохон һургуулинуудта ушардаг байна.

ЭДЭ ЖЭШЭЭНҮҮД дээрэһээ ямар тобшолол хэлтэйб? Буряад литературна хэлээ мэдэхэгүй багшанарта һуралсалай предмедүүдые табадахи класcһаа эхилжэ ород хэлэн дээрэ зааха гэжэ дурадхаха хэрэгтэй бшуу.

Буряад дүрбэдэхи классуудай предметнэ һуралсалда оруулагдаад байхада, һуралсалай предмедүүдые хэдыдэхи класс хүрэтэр буряад хэлэн дээрэ заахада таарамжатайб гэһэн асуудалаар найман жэлэй ба дунда жара гаран һургуулинуудта хандаһан байгаабди. Олонхи һургуулиин багшанар табадахи класс хүрэтэр буряад хэлэ заагаад, саашань ород хэлэн дээрэ һургаха гэһэн һанамжа хэлээ.

Ямар гол шалтагаануудые баримтална гээшэб?

1. Олон һургуулинуудта буряад литературна хэлээ мэдэхэ багшанар үгы. 2. Илангаяа үсөөн һурагшадтай 8 жэлэй һургуулинуудай 4-дэхи, 5-дахи ород, буряад классууд хамтаруулагдадаг. 3. Олонхи түрэлхид үхибүүдээ ород хэлэн дээрэ һургахаяа оролдодог гэхэ мэтэ.

Гурбан жэлэй саада тээ зарим буряад һургуулинуудта 5-дахи класcһаа эхилжэ һуралсалай предмедүүдые ород хэлэн дээрэ заажа эхилһэн байгаа. Тэдэ һургуулинуудай дүй дүршэлтэй танилсахада, иимэ байна. Жэшээнь, республиканска 1-дэхи интернат һургуулида олон жэлэй туршада һуралсалай предмедүүд 5-дахи класcһаа ород хэлэн дээрэ заагдадаг. Табадахи классай һурагшад жэл бүри һайн дүнтэйгөөр һуралсалайнгаа жэлые дүүргэдэг байна. Хэжэнгын дунда һургуулиин 5-дахи классай һурагшад һуралсалай предмедүүдые ород хэлэн дээрэ шудалдаг. Ород хэлэн дээрэ заалгаһан һурагшад удаадахи классуудта һайнаар һуралсана гэжэ онсо тэмдэглэмээр.

Республика дотороо мэдээжэ болоһон буряад дунда һургуулинуудта (Хэрэнэй, Оронгын, Ивалгын, Нарһатын, Хурамхаанай, Шэбэртын, Аргатын, Гааргын) һуралсалай предмедүүд 5-дахи класcһаа эхилжэ ород хэлэн дээрэ заагдадаг болонхой.

Гэгээрэлэй Министерство энэ асуудалые үргэнөөр хэлсэжэ үзөөд, иимэ тобшолол гарганхай: һуралсалай предмедүүдые 5-дахи класс хүрэтэр түрэлхи хэлэн дээрэ зааха; тиихэдэ 5-дахи класcһаа эхилжэ, һуралсалай бүхы предмедүүдые ород хэлэн дээрэ заажа боломоор.

Д. ОШОРОВ,
Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министерствын инспектор.

ЮҺЭДЭХИ табан жэлэй түсэбөөр хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангаха хүдэлмэри 2,5 дахин ехэ болохо юм.

Мүнөө үедэ, жэшээнь, үһөө заһуулдаггүй хүн үгы. Энэ хүдэлмэри манай республика дотор муу бэшээр табигданхай. Гансахан городуудта бэшэ, мүн хүдөөгэй аймагуудташье оньһон түхеэрэлгэнүүд. бэрхэ мэргэжэлтэдээр хангагданхай парикмахерсканууд хүдэлдэг.

Тус хүдэлмэри бэрхэ мэргэжэлтэдээр хангагданги парикмахерскануудта бүришье һайнаар табигданхай байдаг. Жэшээнь, Улаан-Үдын Коммунистическа үйлсөөр байдаг «Ромашка» гэжэ парикмахерска мэргэжэлтэдые бэлдэхэ асуудал үнинэй шиидхэнхэй юм. Тиимэһээ ромашкынхид

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ?

МЭРГЭЖЭЛТЭД ШИИДХЭДЭГ

ходоо түрүү зэргэдэ, ажалай үндэр жэшээ харуулжа ябадаг байна. Э. А. Ухахановагай хүтэлбэрилдэг коммунис ажалай бригада Хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангаха министерствын городой комбинадай дамжуулгын Улаан түгые гурбан кварталай туршада алдангүй ябана. СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хам оролсоод, хоёр һараар урид жэлэйнгээ даабарине дүүргээ юм. Мүнөө тэдэ 1973 онойнгоо түсэб бэелүүлжэ байна.

Эхэнэрнүүдэй үһэ заһадаг мэргэжэлтэд Э. Ухаханова, А. Манзырева, Л. Вологжина, Г. Гинеева болон бусад илангаяа һайнаар хүдэлдэг. Тэдэнэр түсэбүүдээ ходоо үлүүлэн дүүргэхэһээ гадна баян дүршэлөө залуушуулда хубаалдадаг юм.

Энэ хүдэлмэри «Ромашкада» тусхай түсэбэй ёһоор ябуулагдадаг. Юуб гэхэдэ, ниислэлэйнгээ түрүү парикмахерскын хүдэлмэритэй танилсахыень, дүй дүршэл халан абахыень аймагай түбэй парикмахерсканууд өөһэдынгөө мэргэжэлтэдые эльгээжэ, һургадаг байна. Гадна хүдөөгэй парикмахерскануудай гүйлтаар «Ромашкын» мэргэжэлтэд аймагай түбүүдтэ ошожо, тэндэхи парикмахерскануудта шэнэ моодоор, гоё һайханаар үһэ заһаха шэнэ арга нэбтэрүүлдэг. Үһэ заһагшадай «Ромашкада» үнгэргэгдэдэг конкурснууд заншалта болонхой. Тэрээндэ дунда зэргээр 62 хүн хабаададаг, тэдэнэй арбаадынь ромашкынхид байха юм. Түрүү һууринуудые тэдэ эзэлдэг, харин эрхимүүдэйнь эрхим — Людмила Гинеева Сочидо үнгэргэгдэһэн Бүхэсоюзна мүрысөөндэ хабаадажа, һайн сэгнэлтэдэ хүртөөд, һаяхан ерээ.

Тус парикмахерскын гомдол болон дурадхалнуудай дэбтэр абажа, иран уншахадамнай 1972 оной туршада гомдол бэшэгдээгүй байна.

Д. БАЛДАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Залуу парикмахернууд А. Манзырева, Т. Привода гэгшэд.

Авторай фото.

СОВЕТ-КУБЫН ХАРИЛСАА ХОЛБООЕ ХҮГЖӨӨХЭ ТУХАЙ ХЭЛСЭЭН

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорныэй, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай, Кубын Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын Революционно правительствын Премьер-Министр Ф. Кастрын һаядаа хэһэн хөөрэлдөөнүүдэй үеэр үгэеэ ойлголсоһые үндэһэ болгон, хоёр гүрэнэй түсэблэлгын, гадаадын экономическа ба бусад зургаанууд хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ, зохихо хэлсээнүүдые бэлдэһэн байна.

Советскэ Союз, Кубын Республика хоорондынгоо харилсаанда социалис интернационализмын, аха дүүгэй туһаламжын гол ёһонуудые сэхэ шууд хүтэлбэри болгон, хоёр орондохи социалис, коммунис байгуулалтые улам түргэдхэлгын аша туһада экономическа, научно-техническэ харилсаа холбоогоо бүхы талаарнь хүгжөөхэ саашанхи хэмжээнүүдые эдэ хэлсээнүүд дотороо тодорхойлбо.

Промышленностиин, транспортын, хүдөө ажахын үйлэдбэриин зарим гол һалбаринуудаа хүгжөөхэдэнь Кубын Республикада Советскэ Союзай зүгһөө туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлэгдэхэ гэжэ хэлсээн дотор хараалагдана. Кубын Республикада урьһаламжа үгэхэ, эд бараа абалсаха, тэдэнэй тоосоо хэхэ гуримууд зүбшэлэгдөө.

Совет-Кубын хэлсээнүүдтэ декабриин 23-най үдэр Москвада гар табигдаа. Советскэ Союзай зүгһөө — КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, Кубын Республикын зүгһөө—Кубын Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын Революционно правительствын Премьер-Министр Ф. Кастро хэлсээнүүдтэ гар табиба.

Экономическа, научно-техническэ харилсаа холбоо хэхэ Совет-Кубын правительстванууд хоорондын комиссиин тус тус талануудай түрүүлэгшэнэр—СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. Н. Новиков; Кубын Республикын Революционно правительствын Премьер-Министрэй орлогшо К. Рафаэль Родригес худалдаа наймаанай харилсаан тухай хэлсээндэ гар табяа.

Совет талаһаа — нүхэд А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, П. Е. Шелест, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор Н. К. Байбаков, В. Э. Дымшиц, М. А. Лесечко, И. Т. Новиков, гадаадын худалдаа наймаанай министр Н. С. Патоличев, гадаадын экономическа харилсаанай талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачков;

Кубын талаһаа—Кубын КП-гэй ЦК-гай гэшүүд Хосе Мачадо Вентура, Рауль Гарсия Пелаес, Хосе Наранхо Моралес. Хосе Абрантес Фернандес, Кубын Республикын гадаадын худалдаа наймаанай министрэй орлогшо Герман Амадо Бланко хэлсээнүүдтэ гар, табихадань байлсаба.

Харилсаа холбоо хүгжөөхэ тухай хэлсээнүүд дотор хараалагдаһан хэмжээнүүд Совет ба Кубын арадуудай хоорондохи аха дүү ёһоной хани барисаае саашадань бэхижүүлгэдэ нүлөөлхэ байха гэжэ хоёр тала тэмдэглээ.

(ТАСС).

ЭБ НАЙРАМДАЛ ХАМГААЛХА СОВЕТСКЭ КОМИТЕДЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

Сүлөөтэ, бэеэ даагаһан байдалайнгаа түлөө «тэмсэгшэ вьетнам арадай зориг хухалха һэдэлгэ гаргадаг американ түримхэйшүүлэй зэрлиг хэрзэгы, бүдүүлиг муухай ябуулгануудые дахинаа хэжэ байһан тухай сошордолто мэдээсэлнүүд Вьетнамһаа абтажа үргэлжэлһөөр. Ханойн түбтэхи байрын кварталнуудые хүндэ бомбардировщигуудай олоороо добтолһонһоо уламжалан, хэдэн мянган гражданинуудай, тэрэ тоодо эхэнэрнүүд болон үхибүүдэй хосоржо, байрын кварталнуудай, граждан элдэб барилгануудай һандаргадажа байһан ябадал американ сэрэгшэдэй хара зэрлиг шэнэ ааша болоно.

ДРВ-е дахинаа бүдүүлигээр бомбодожо эхилһэн ушар Вьетнамай асуудалые политическэ гуримаар шиидхэлгэдэ һаад тойбо татаха, ехэ гасалан зоболон үзэһэн Вьетнамай газар дайда дээрэ амгалан байдал һэргээхэ хэлсээнүүдтэ гар табилгые таһалдуулха зорилгоор американ сэрэгшэдэй зүгһөө зорюутын ябуулга хэгдэжэ байһые гэршэлнэ.

Вьетнам арадта эсэргүү жэгшүүритэ муухай аашануудайнгаа түлөө харюусалга дааха США-гай хархис бүлэгүүдэй эдэ ябуулганууды Эб найрамдал хамгаалдаг Советскэ комитет эб найрамдалай тала баридаг олон миллион совет хүнүүдэй үмэнэһөө ехэ зэбүүрхэлтэйгээр буруушаана.

Вьетнамда эсэргүү хорото бузар дай үргэлжэлүүлжэ байһанаа элдэб эсын аргаар зүбтүүлхые һэдэдэг Америкын засаг баригша бүлэгүүдэй бүдүүлиг шэнэ аашануудые эрид шууд буруушааха уряатайгаар хилын саанахи бүхы эмкинүүдтэ, хүдэлөөнүүдтэ, түрүүшын ээлжээндэ США-гай үнэн бодолтой бүхы хүнүүдтэ ханданабди.

Вьетнамай асуудалые амгалан аргаар шиидхэхые хүсэдэг ДРВ-гэй правительствын, Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын оролдолго хүсэлэлгэнүүдые хүсэд бүрин дэмжэхэ тухайдаа эб найрамдалай тала баригша совет хүнүүд дабтан мэдүүлээд, Вьетнамда эсэргүү американ эээрхэг түримхэй ябуулга эб найрамдалай хэрэгые, арадуудай бэеэ даагаһан байдалые шухалада тоолодог бүхы хүнүүдэй хамтын хүсэлэлгөөр эсэслэн болюулагдаха гээд ехээр этигэжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Бүхы дэлхэйн олониитэтэй хамта иимэ эрилтэ табинабди:

— Вьетнамай амгалан тайбан зондо эсэргүү мунхаг балмад, зэрлиг бүдүүлиг ябуулганууды энэ дары болюулха!

— Вьетнамдахи байдалые амгалан аргаар заһаруулха тухай хэлсээндэ энэ дары гар табиха!

Мүрдэлгэ хюдалгын ямаршье хэмжээгээр Вьетнамай эрэлхэг зоригто арадай зоригые хухалжа шадахагүй!

Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай бүрин дэмжэлгэдэ түшэглэдэг вьетнам арадай үнэн хэрэг илахал!

СССР-эй ТОГТООГДОҺООР 50 ЖЭЛЭЙ ОЙН ХҮНДЭЛЭЛДЭ ЗОРЮУЛАН АБАҺАН «СССР-эй ...АХИЛНУУДЫЕ ЖЭЛЭЙ ДҮҮРЭТЭР БУЛТЫЕНЬ ...СУМ ДҮҮРГЭХЭ» ГЭҺЭН ...ЯЛГАНУУДАА ВИЛЬТЕ...ЭЙ (ГДР) БҮД НЭХЭЛ...ТЫН ПРЕДПРИЯТИИН ХҮДЭЛМЭРИШЭД БЭЕ...ҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ ОРОЛ...ДОЖО БАЙНХАЙ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ФАБРИКЫН НЭГЭ ЦЕХ СОО.

АДН-ТАСС-ай фото.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДҺЭЭ, СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМҺЭЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДҺЭЭ

Элитэ ехэ эрдэмтэ, самолёдуудай конструктор, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Социалис Ажалай гурба дахин Герой, Ленинскэ ба Гүрэнэй шангуудай лауреат, генерал-полковник-инженер, академик Андрей Николаевич Туполев хүндөөр үбшэлһэнэй һүүлээр, 85-тай болохоёо байтараа, 1972-ой декабриин 23-да наһа бараа гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет гүн ехэ шаналалтайгаар мэдээсэнэ.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ	СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ	СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ

ДҮЛЭТЭ ЖЭЛНҮҮДЭЙ БААТАРНУУД

НЮТАГАЙ ХҮНДЭТЭ ХҮН

Манай Харлан нютагта ная гаратай үбгэжөөл hуудаг. Нэгэнтэ бэшэ энэ хүнтэй хөөрэлдэхэ ушар болоhон байна. Тиин энэ хүнэй намтар буряад арадай, буряад нэгэ нютагай түүхые толи мэтээр харуулна бшуу.

Харлан нютагай баруун хүтэл дээрэhээ саашань хаймадахада, элhэлиг гүбээ обёорогдохо, Хяагтын аймагай байгаалиин тэмдэг элеэр харагдаха. Тиин эндэhээ Ехэ-Нуга холошье бэшэ даа. Охин-Булаг...

Хёлго мүрэнэй уhан мэлмэрэн урдажа, Сэлэнгэ эгэшэдээ шудхажал, шудхажал байгаа hааб даа. Богонёор хэлэхэдэ, энэ буряад нютагай байдал өөрынгөө заяагаар ябажал байдаг hэн бэзэ Тиин энэ нютагта нэгэ үншэн хүбүүхэн ябадаг байбаха. Баяшуулай мал адуулалсаха, гэр тойронхи ажалынь хэлсэхэ даа. Хахархай муу хубсаhатай тэрээхэн хүбүүн хоолойгоо тэжээхын тулада харанхы үглөөнhөө үдэшэ орой болотор хүдэлхэ. Бага амитан эндүүрхэ гү, али эзэдэйнгээ сэдьхэл ханаахагүй, хүндэ хүдэлмэриин ая даахагүй гэжэ байдаг hааб даа. Иимэ ушарта хүндэшэг байдалда ородог бэлэй. Эхэ, эсэгын бэшэ, ондоо хүнэй гар шэрүүн даа. Эзэд-баяшуулай нюдаргын хүсые нюргандаа нэгэтэ бэшэ үзэhэн хүмби гэжэ энэ үбгэжөөл хөөрэдэг юм.

Иимэ байдал үргэлжэлхэл hааб даа. Хэрбээ... хамагые арюудхаhан шэнэ hэбшээнэй манай нютаг хүрэжэ ерээгүй гээшэ hаань.

Шэнэ засаг түрэ—ажалшан арадай засаг зүн дэгээн ерээгүй даа. Үсэд шанга тэмсэлэй гал дүлэн соогуур шэнэ засаг тогтоогдоо, бэхижээ, ажалша зондоо аша туhаяа асараа.

Арадай засаг тогтоохо үе саг. Дүлэтэ 1921—1922 онууд. Мүнөөхи үншэн хүбүүн гараа ганзагада, хүлөө дүрөөдэ хүргөө. Японтоной тухирдаhан - семёновтоной бандидууд Хяагта, Бэшүүр, Охин-Булаг, Харлан нютагуудаар хара hабараа табинхай. Залуу хүбүүн Бальжинима Тудупов партизануудай отрядта нютаг зонойдундаhаа суглуулhан эдеэ, хоол, дулаан хубсаhа, моридые абаашадаг байба. Бүхы даалгабарииень эдэбхитэйгээр дүүргэдэг, ехэ туhаламжа үзүүлдэг байhан. Охин-Булагай Хяагтын фронтын отрядые командалагша нүхэр Петровой баясхалан хүргэhэн бэшэгые Бальжинима Тудупович харуулна.

Сүхын волостиин сагдаагай туhалагшаар хүдэлhэн тухайдаа, барон Унгерный бандидуудые даралгада хабаадалсаhан тухайда хөөрэнэ. Энээнтэй холбоотой нэгэ ушарал тухай иигэжэ ярибa.

1922 очой июнь hарын нэгэ үдэр Ехэ-Нуга хэрэгээр ошожо ябаба ха. Харгы дээрэнь — Жабарта гэжэ хадын бооридо Унгерный бандидууд хүсэеэ зангидаад байгаа юм гэжэ хэн мэдэхэ бэлэй даа. Талаан болоходоо, Ехэ-Нугада hуудаг Доржи Гылыковтэй харгыдаа уулзаба ха. Зэбсэгтэ бандидуудай суглараад байhан тухай мэдүүлбэ. Тэрэ дороо Бальжинима Тудупов морёо Охин-Булаг тээшэ залаба. Тэндэ партизануудай отрядууд сугларанги байгаа. Сүхэ голые hамаруулжа гараад, мүргүй яаралтайгаар ерэжэ, тохёолдохоёо байhан аюул тухайда партизанай командованида дуулгаhан юм. Энээн тухайда хөөрэхэдөө Бальжинима Тудупович элдэб документ харуулна.

Харланай, Сүбэгтэ-Харьяасха сомонуудай Соведүүдэй түрүүлэгшээр, гүрэнэй болон ажахын харюусалгата хүдэлмэридэ отол хүдэлhэн энэ хүнэй намтарай хуудаhан бүхэн буряад нэгэ нютагта шэнэ байдалай бэхижэhэн, хүгжэhэн түүхэ домог болоно.

1924 онhоо 1931 он болотор нүхэр Тудупов Харланай сомоной Соведэй түрүүлэгшээр хүдэлнэ. Хүдөө нютагта хамтын ажал тогтоожо байhан үе. Энэ үедэ эмхидхэлэй айхабтар ехэ хүдэлмэри ябуулна. Сомонойнь Соведэй дэбисхэр дээрэ 7 колхоз (түрүүшээр ТОЗ) байгуулагдана, эхин шатын hургуули тогтоогдоо.

Коллективизациин үе — ангиин тэмсэлэй шанга үе саг байгаа даа. Нюдарган баяшуулай тархяа үргэжэ байhан үе бэлэй. Нюдаргашуулай буhалгаан. Тэрэниие даралганда хабаадалсаа.

Түрүүн Хяагтын аймагта харюусалгата хүдэлмэридэ ябаа. Удаань Бэшүүрэй аймагай «Большевик» колхозой түрүүлэгшээр олон жэлдэ хүдэлhэн байна. Хаанашье хүдэлөө хадаа нүхэр Тудупов совет засагые, колхозой байгуулалтые бэхижүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, бэлиг шадабаряа, бүхы наhаяа зорюулан ажаллаа, Коммунис партиин хараа шугам шууд сэхэ бэелүүлжэ ябаа. 1931 онhоо партиин гэшүүн юм.

Нютагаймнай хүндэтэ хүнэй орден, хайрануудые харанабди. Ажалай Улаан тугай орден, олон медальнууд, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, партиин обкомой грамотанууд олон даа. Энэ хүнэй намтарыншье ута, тэрэниие гэршэлhэн тэмдэг, хайрануудшье олон. Эдээнээ манда дууhан харуулна.

Энэ хүнэй борхиин татаhан гар, уршалаагаар хээтэhэн нюурынь харанам. Ута замайеь, ошоhон бэлэн бэшэ жэлнүүдэйнь тэмдэг эдэ болоно. Энэ хүнэй наhанайнь ехэнхи хубинь дүлэтэ жэлнүүдэй — шэнэ байдал байгуулхын түлөө тэмсэлэй үедэ үнгэрөө гэжэ ойлгоном. Иимэ хүнүүдэй ашаар баян дэлгэр байдал айл бүхэндэ ерэнхэй, дээрэмнай сэлмэг сэнхир тэнгэри мандана, үхибүүдэй энеэдэ наада үдэр бүри харанамди.

Мүнөө Бальжинима Тудупович Тудупов залуу үетэнтэй—hургуулиин үхибүүдтэй уулзадаг, дүлэтэ жэлэй баатарлиг хэрэг үйлэ тухайдаа хөөрэжэ үгэдэг юм.

Н. ГОМБОЕВ,
Харланай найман жэлэй hургуулиин hуралсахай таhагые даагша.

ШЕФҮҮД АЙЛШАЛБА

Республикын «Спартак» бүлгэмэй хүдэлмэрилэгшэд болон бүлэг спортсменүүд Кабанскын аймагай Селенгинск тосхондо ошожо, санын урилдаа үнгэргэбэ. Юуб гэхэдэ, «Спартак» бүлгэм Кабанскын аймагай спортсменүүдые шефтээ абаhан юм. Тиин эдэнэр хирэ хирэ болоод тиишэ ошожо, аймагай спортсменүүдтэй мүрысөө үнгэргэжэ байхынгаа хажуугаар өөhэдынгөө туhаламжа үзүүлжэ байдаг болонхой.

Мүнөө ерэhэн шефүүд санашадые абаашажа, аймагай спортсменүүдтэй урилдуулhан байна. Энэ үдэр эхэнэрнүүд 5, эрэшүүл 15 километрэй зайда урилдаба.

Табан километрэй зайда эхэнэрнүүдэй дунда үнгэргэгдэhэн урилдаанда Лидия Разгильдеева зайгаа 23 минута 40 секунда соо гаталжа, түрүү hуури эзэлээ. Эрэшүүлэй дундаhаа спортын мастер Андрей Бурлаков, республикын үнинэй санашадай нэгэн Иван Анненков гэгшэд түрүүшын хоёр hуури эзэлhэн байна.

Хүдөөгэй санашадай дундаhаа Селенгинск тосхоной түлөөлэгшэ Капустин шалгаржа, гурбадахи hуури эзэлээ.

Санашадай энэ урилдаанда «Спартак» бүлгэмэй нэрэhээ Улаан-Үдын оёдолой фабрикын, геолого-управлениин, багшанарай болон медицинскэ училищинуудай, тоо бүридхэлэй болон механизациин техникумэй спортсменүүд хабаадалсаhан байна.

Мүн тосхоной спортын ордон соо Кабанскын аймагай хүүгэдэй спортын hургуулиин командатай нүхэр ёhоной уулзалга баскетболоор үнгэргэгдэhэн.

«Спартак», «Урожай» бүлгэмүүдэй хүтэлбэрилэгшэд ерэхэ 1973 ондо шефүүдэй зүгhөө ямар туhаламжа үзүүлэгдэхэ тухай хөөрэлдэбэ. Жэшээнь, «Спартак» бүлгэмэй хүтэлбэрилэгшэд апрель, октябрь hарануудта футбол, бүмбэгэтэй хоккей, санын урилдаа болон хүнгэн атлетикээр үнгэргэгдэхэ мүрысөөнүүдэй нийтын тренер, судьянарай семинар үнгэргэхэ болобо.

Февраль hарада хоёр бүлгэмэй спортсменүүд Селенгинск тосхондо бүхэсоюзна профсоюзно-комсомолой санын урилдаа, март hарада баскетбол, волейболоор мүрысөөнүүдые үнгэргэхөөр хараалhан байна. Тиихэдэ «Спартак» бүлгэмэй эрхимэй эрхим спортсменүүд Кабанскын аймаг ерэжэ хөөрэлдөө, уулзалга үнгэргэхэ, нүхэр ёhоной уулзалгада хабаадалсаха гэжэ хэлсэбэ.

Н. ИВАНОВ.

УРДА ВЬЕТНАМ. Арадай Сүлөөрэлгын Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд Куангчи провинцидахи дайсанай бэхижүүлгэнүүдтэ шанга добтолгонуудые хэжэ байhаар.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Энэ провинцида патриодуудай буудан унагааhан дайсанай вертолет.

ВИА-ТАСС-ай фото.

ХИЛЫН СААНАhАА
телефон·телеграф·радио

ЛЕНИНСКЭ ПОЛИТИКЫН ТҮГЭС ИЛАЛТА

СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн hайндэртэ зорюулагдажа, Москвада болоhон баяр ёhолол, Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо болоhон баярай суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэhэн элидхэл дэлхэйн оронуудай, арадуудай анхарал ехээр татана. Олон үндэhэ яhатанhаа бүридэhэн Совет гүрэнэй ойе hайндэрлэлгэ тухай бүхы түбинүүдэй оронуудай газетэнүүд, информационно агентствэнүүд мэдээсэхэдээ, радио ба телевидени дамжуулганууды хэхэдээ, тэрэнэй бүхы түүхэ олон наци ба үндэhэ яhатанай экономическа, политическэ ба соёлой hалбаран хүгжэлгын, тэдэнэй эбдэршэгүй нүхэсэлэй, аха дүүгэй хани барисаанай улам бэхижэлгын түүхэ болоно гээд тэмдэглэнэ. Советскэ Союзай ажалшад КПСС-ые, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедые тойрон нягтаар жагсажа, ажалай ба политическэ түйлай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда hайндэрөө угтажа байна гээд Москваhаа абтаhан мэдээсэлнүүд дотор хэлэгдэнэ.

Л. И. Брежневэй хэhэн «Совет Социалис Республиканuудай Союзай 50 жэлэй ой тухай» элидхэл уласхоорондын ехэ удха шанартай хэрэг болоно гэжэ дэлхэйн үргэн олониитэ, хэблэл сэгнэнэ. Социалис гүрэнүүдэй түбэй газетэнүүд Л. И. Брежневэй элидхэлэй текстые хаhалтагүйгөөр тунхаглаа.

СОФИ. Кремль соо болоhон баярай заседани социализмын хүсэ шадалые тодо хүрсаар гэршэлбэ гээд «Работническо дело» бэшэнэ. «Советскэ Союзай баярта ой имагтал олон үндэhэ яhатанhаа бүридэhэн бата нэгэдэлтэй Совет гүрэнэй арадуудай бэшэ, харин бүхы хүн түрэлтэнэй агуухэ. гэрэлтэ hайхан hайндэр болоно», —гэжэ газетэ тэмдэглэнэ. Советскэ Союзай 50 жэлэй ой—«ленинскэ национальна политикын агуухэ илалта, социализм ба коммунизм амжалтатайгаар байгуулгын түгэс хүсэн эрхэ нүхэсэл» мүн.

ВАРШАВА. «Соведүүдэй ороной 50 жэлэй дүй дүршэл—коммунизм тээшэ дабшаха шалгагдаhан, бата найдамтай зам мүн», — гэжэ Польшын «Трибуна люду» газетэ тэмдэглэнэ. Л. И. Брежневэй элидхэлые «Жиче Варшавы» газетэ тунхаглахадаа, социализм хэзээ хэзээнэйхиhээ бата бэхи болонхой гэhэн үгэнүүдыень онсолон тэмдэглэнэ.

ПРАГА. «Советскэ Союзай 50 жэлэй ойдо алдар соло!» гэhэн юрөөлэй үгэнүүдээр «Руде право» газетын декабриин 22-ой номер нээгдэнэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин элидхэл «Советскэ Союз ураг шаал, коммунизм тээшэ дабшана» гэhэн гаршаг доро тунхаглагдаба.

БУДАПЕШТ. «Сүлөөтэ арадуудай, үндэhэ яhатанай hайн дурааraa нэгэдэхэ холбоон тухай агууехэ Ленинэй суртал бодото дээрээ бэелээ», —гэжэ «Непсабадшаг» газетэ, Л. И. Брежневэй элидхэлые толилходоо, тэмдэглэнэ. «КПСС-эй XXIV съезд дээрэ хараалагдаhан замаар Советскэ Союз дабшана», —гэжэ «Мадьяр хирлап» газетэ бэшэнэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин элидхэл толилходоо, Советскэ Союзда социальна, экономическа, соёлой ехэ хүгжэлтэ дэбжэлтэ хэгдэhэн тухай, СССР-тэ национальна асуудалай амжалтатайгаар шиидхэhэн тухай онсолон тэмдэглэнэ.

БЕРЛИН. Л. И. Брежневэй хэhэн элидхэл—ГДР-эй газетэнүүдэй гол темэ. Дэлхэйн хүсэн түгэс социалис байгуулалтын ашаар, эб найрамдалай, дэбжэлтын ба социализмын хүсэн нилээд ехэ болоо гэжэ «Нойес дойчланд» газетэ бэшэнэ. Эб найрамдалай ленинскэ политикын тугые СССР үндэр дээрэ үргэжэ ябаха гэжэ Леонид Ильич Брежнев баярай суглаанай ендэр дээрэhээ мэдүүлээ гээд «Нойес дойчланд» тэмдэглэнэ.

ХЕЛЬСИНКИ. «СССР-эй эб найрамдалда дуратай хүсэлэл эрмэлзэлгэнүүдэй hайхан, гүнзэгы удхые фин арад үнинhөө хойшо hайн ойлгодог юм. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь элидхэл хэхэдээ, Финляндиие hайн хани хүршэмнай болоно гэжэ хэлэhэндэнь омогорхонобди, — гээд «Суоменмаа» газетэ бэшэнэ.

ДЕЛИ. Л. И. Брежневэй элидхэлые Индиин газетэнүүд тунхаглахадаа. Советскэ Союзай, Индиин хоорондохи харилсаан али алиндань ашатай туhатайгаар хүгжэнэ гэhэн бүлэгыень онсолон тэмдэглэhэн байха юм. «Империалис дарлалта мүлжэлгэдэ эсэргүүгээр тэмсэдэг бүхы хүсэнүүдтэ, арадуудта туhаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхээр бэлэн байhан тухайдаа Советскэ Союз дахин мэдүүлбэ».—гэжэ «Пэтриот» газетэ бэшэнэ.

ВАШИНГТОН. Л. И. Брежневэй хэhэн элидхэлэй гадаадын политическэ асуудалай бүлэгтэ американ хэблэл анхаралаа хандуулна. Совет-американ харилсаан тухай, Вьетнам тухай эндэ хэлэгдэнхэй.

«Вьетнамдахи дайнай дүүрэлгэhээ совет-американ харилсаанай хүгжэлтэ дулдыдаха байна гэжэ Л. И. Брежневэй элидхэл дотор хэлэгдэhэниинь американхидтэ илангаяа шухала», — гэжэ «Нью-Йорк таймс» газетэ редакционно статья доторoo тэмдэглэнэ. ДРВ-е американ хархис хүсэнүүдэй зэрлиг бүдүүлигээр бомбодожо байhыень Л. И. Брежнев эрид шангаар буруушаагаа гээд «Нью-Йорк дейли ньюс» ба американ бусад газетэнүүд бэшэнэ.

ПАРИЖ. «Ээрхэг түримхэй ябуулгануудта эсэргүүгээр амжалтатай тэмсэл хэхэ аргатай байхын тула бүхы hалбаринуудаар Индохитадай арадуудта СССР-эй туhаламжа үзүүлжэ байhан тухай КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь дахин мэдүүлээ», —гээд «Юманите» газетэ бэшэнэ, — Вьетнамда боложо байhан дайнай түлөө США харюусаха ёhотой гэжэ Л. И. Брежнев элидхэл дотороо тэмдэглээ.

Бүхы оронуудтай СССР-эй амгалан тайбанаар харилсан оршохо хүсэлэнтэй байhыень КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь элирхэйлбэ гэжэ «Насьон» газетэ бэшэнэ.

ГАВАНА. СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн hайндэртэй дашарамдуулан, аха дүү совет арадые, тэрэнэй ленинскэ дайшалхы манлай—Советскэ Союзай Коммунис партиие Кубын арад, Кубын Коммунис парти, Революционно правительство халуунаар амаршална гээд Кубын Компартиин ЦК-гай хоёрдохи секретарь, Премьер-Министрэй нэгэдэхи орлогшо Рауль Кастро мэдүүлбэ. СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ Кубын ажалшадай профцентрэй байшан соо болоhон баярай суглаан дээрэ тэрэ үгэ хэлээ.

СССР-эй алдарта ой бүхы дэлхэй дээрэ түүхэтэ удха шанартай гэжэ оратор тэмдэглэбэ. Энэмнай гансал совет арадай бэшэ, мүн түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэнэй ехэ hайндэр мүн.

Ленинэй Эхэ орондо, совет арадта, тэрэнэй Коммунис партида Кубын арадай ехээр дурлан талархадаг, баяр баясхалантай байhан тухайда Рауль Кастро мэдүүлбэ.

ПХЕНЬЯН. СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан hайндэрлэлгэ КНДР-тэ боложо үргэлжэлhөөр. Корей-совет хани барисаанай бүлгэмэй Түбэй правлени Корейн Ажалай партиин нютагай эмхинүүдтэй, провинцинуудай, профсоюзуудай арадай комитедүүдтэй хамта hайндэрлэлгын программа зохёоhон байна. Митингнүүд, баярай суглаанууд ороной хото городуудта, hуурин тосхонуудта үнгэргэгдэнэ, выставкэнүүд эмхидхэгдэнэ, совет уран hайханай ба баримтата фильмнүүд харуулагдана.

ДЕЛИ. СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай үдэшэ Делидэхи Совет соёлой байшан соо болобо.

Индиин, Советскэ Союзай арадуудай хоорондо нягта хани барисаан, харилсаа холбоон тогтонхой гэжэ Индиин ниитын элитэ ехэ ажал ябуулагша, «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлгын түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат Аруна Асаф Али тэмдэглэбэ.

БРЮССЕЛЬ. СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулжа, Бельгиин-совет хани барисаанай бүлгэм баярай суглаа үнгэргэбэ.

Түрүүшын социалис гүрэнэй байгуулагдаhанаар гаталhан дайшалхы зам тулай бүлгэмэй генеральна секретарь Морис Сенже элидхэл хэбэ.

КОНАКРИ. СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан Гвинейн ниислэл хотодохи эгээн ехэ залнуудай нэгэндэ—Арадай ордон соо болоо. Гвинейн Демократическа партиин (ДПГ) Национальна Политбюрогой саг үргэлжын секретарь Лансана Диане, ДПГ-гэй ЦК-гай гэшүүн, Дээдэ Гвинейн хэрэгүүдые эрхилдэг министр Шериф Набанью, ниислэлэй олонниитын түлөөлэгшэд энэ суглаанда хабаадалсаа.

(ТАСС).

НЬЮ-ЙОРК

ООН-до ТАРААГДАБА

ТАСС

КПСС-эй Центральна Комитедэй, ССР Союзай Верховно Соведэй ба РСФСР-эй Верховно Соведэй баярай хамтын суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэhэн, «Совет Социалис Республиканuудай Союзай 50 жэлэй ой тухай» элидхэлые шухала удхатай документдэ тоолон, СССР-hээ ООН-ой дэргэдэ байдаг саг үргэлжын түлөөлэлгэтэ эмхи Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида тарааhан байна.

УЛААН-БААТАР

АРАДАЙ ЕХЭ ХУРАЛАЙ ПРЕЗИДИУМ

ТАСС

МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй үргэн заседани Улаан-Баатарта болобо.

1973 ондо МНР-эй арадай ажахы ба соёл хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Госпланай Түрүүлэгшэ Д. Содномын, МНР-эй 1973 оной гүрэнэй бюджет тухай ба МНР-эй 1971 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай МНР-эй финансын министр Ц. Моломын элидхэлнүүд заседани дээрэ зүбшэлэгдөө.

Зүбшэлэлгэдэ табигдаhан элидхэлнүүдые МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиум hайшаагаад, зохихо тогтоол баталан абаба.

ХЕЛЬСИНКИ

Договор hайшаан дэмжэгдээ

ТАСС

Финлянди ба ГДР-эй хоорондохи харилсаа hайжаруулха тухай договорые Финляндиин парламент hайшааба. Финляндиин гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Карьялайнен, ГДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр О. Винцер декабриин 8-да Хельсинкидэ энэ договорто гар табиhан байгаа.

БЕРЛИН

ГДР ба ЙАР-ай правительствануудай шиидхэбэри

ТАСС

Дипломатическа харилсаа тогтоожо, элшэн сайдаа эльгээлсэхые ГДР-эй ба Йеменэй Араб Республикын правительстванууд шиидхээ.

БЕРЛИН

Дипломатическа харилсаан тогтоогдобо

ТАСС

Дипломатическа харилсаа байгша оной декабриин 22 тогтоохо гэhэн шиидхэбэри ГДР-эй ба Австралиин правительстванууд абаба.

ТОКИО

ПРАВИТЕЛЬСТВО ЭМХИДХЭГДЭЭ

ТАСС

Декабриин 23-да болоhон парламентын тусхай сесси дээрэ Японой премьер-министрээр дахин hунгагдаhан Какуэй Танака министрнүүдэй шэнэ кабинет бүридүүлбэ. Либерально-демократическа зонхилхы партиин политическэ ажал ябуулагшад гол тушаалнуудые даажа абаhан байна. Такэо Мики премьер-министрэй орлогшо зандаа үлөө. Масаеси Охира гадаадын хэрэгүүдэй министрээр дахинаа томилогдобо. Ясухиро Накасонэ гадаадын худалдаа наймаанай ба промышленностиин министр болоо. Сусуму Никайдо—гүрэнэй министрээр, министрнүүдэй кабинедэй генеральна секретаряар, Кэйкити Масухара гүрэнэй министрээр, национальна обороны управлениин начальнигаар томилогдобо.

ПАРИЖ

ИНДОХИТАДТАХИ БАЙЛДААНУУД

ТАСС

Үнгэрhэн үдэрнүүдтэ Урда Вьетнамай бүхы газар нютагуудта боложо байhан байлдаануудай үеэр Урда Вьетнамай Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй подразделенинүүд дахуулнуудай армиин бэхилэлгэнүүдтэ 50 шахуу добтолго хэhэн байна. Куангчи провинцида шанга тулалдаанууд боложо үргэлжэлhөөр.

Түбэй хада гүбээлиг газарта, Плейку хото шадар байдаг Куханидахи аэродромдо Урда Вьетнамай патриодууд амжалтатай добтолгонуудые хэжэ, дайсанай хэдэн самолёдуудые гэмтээгээ.

Меконг мүрэнэй адагтахи районуудта боложо байгааша байлдаанууд замханагүй.

Урда Вьетнамай сүлөөлэгдэhэн районуудта Холбоото Штадуудай авиаци, тэдэнэй дунда стратегическэ «В-52» түхэлэй хүндэ бомбардировщигууд зэрлиг бүдүүлигээр добтолно. Үнгэрhэн үдэрнүүдтэ Сайгон шадархи, Меконг мүрэнэй адагтахи, Түбэй хада гүбээлиг газартахи ба Куангчи провинцидахи патриодуудай бэхилэлгэнүүдтэ хархис хүсэнүүд 100 гаран добтолго хэhэн байна.

ХАНОЙ. (ТАСС). Камау провинцида болоhон байлдаануудай үедэ сүлөөлэлгын хүсэнүүд дайсанда шанга харюу сохилто хэнэ. Декабриин 9-нэй hүни болоhон байлдаануудай үеэр Урда Вьетнамай патриодууд дайсанай 100 гаран солдадые хүлhөөнь буулгаа, дайсанай ехэ hомо хэрэгсэлнүүдые буляан абаа гэжэ Сүлөөлэлгэ гэдэг хэблэлэй агентство дамжуулна.

ВАШИНГТОН

ЦРУ-гай шэнэ директор

ТАСС

Атомай хүсэ хэрэглэхэ комиссиин түрүүлэгшэ байhан 43-тай Джеймс Шлезингерые тагнуулай түбэй управлениин директорэй тушаалда томилхые президент Р. Никсон шиидхээ гээд Сагаан байшангай түлөөлэгшэ соносхобо. ЦРУ-гай урдын директор Ричард Хелмс США-hаа Иранда байдаг элшэн сайдаар томилогдоо.

ВАШИНГТОН

„Экономическа туhаламжа" үргэлжэлhөөр

ТАСС

Израилиин ээрхэг түримхэйшүүлдэ Холбоото Штадууд туhаламжа үзүүлжэ үргэлжэлhөөр. «США-hаа электротехническэ түхеэрэлгэ худалдажа абахынь тула» США 8,5 миллион доллар Израильда зээлеэр үгөө гэжэ эндэ соносхогдобо.

Израильда «экономическа туhаламжа» үзүүлгэ бодото дээрээ тэрэнэй сэрэгэй хүсэ шадалые улам хүгжөөлгэдэ туhа нэмэри хэhэн ябадал болоно.

СТОКГОЛЬМ

Швециин гадаадын хэрэгүүдэй министрэй мэдүүлгэ

ТАСС

ДРВ-гэй бүхы газар нютагуудые зэрлиг бүдүүлигээр бомбодолгоёо үргэдхэhэн ушарые буруушаанабди. Энэнь дайе улам hүжэрөөнэ гэжэ Швециин гадаадын хэрэгүүдэй министр Кристер Викман мэдүүлээ.

Американ ээрхэг түримхэй шэнэ ябуулгануудые зүүнэй үзэлтэй парти—Швециин коммунистнууд эрид буруушаана. Хархис муухай бомбодолгоёо США дары болиулжа, амгалан байдал hэргээхэ тухай хэлсээндэ гар табиха ёhотой гэhэн эрилтэ партиин правлениин гүйсэдхэхэ комитедэй мэдүүлгэ дотор табигдана.

Соёлшод—малшадта

ХҮНДЭТЭЙГӨӨР ХҮЛЕЭГДЭДЭГ АЙЛШАД

«...Артистнууднай хэзээ мандаа айлшалжа, наада харуулха үдэрынь бэлэй? Ажалаа эртээнhээ дүүргээд, гэр соохиёо өөдэнь татаагүйдэ аягүйл даа...»

Үнгэрэгшэ гарагай долоондо Олон-Шэбэрэй малшадта ерэжэ, ехэ гоё наада харуулаад, үбэлэй hарануудта малшадай дунда бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай парти, правительствын тогтоолоор хөөрэлдөө үнгэргөөд бусаа hэн гэжэ үсэгэлдэр энээ руу директор ябахадаа хэлээ hэн» гэhэн хөөрэлдөө «Одон» совхозой холын малшадаар ябахадаа hаяхан дуулабабди.

Урдань эндэхи малшадай культурна ажаhуудалай эрилтэ тон муугаар хангагдадаг hэн. Аймагай бусад hуурин тосхонуудай ажаhуугшад, холын гүүртын малшад ажалайнгаа hүүлээр, үдэшэндөө сэнхир экранайнгаа урда hуужа, дэлхэй, орон, республикынгаа hонинуудые, кино, концертнүүдые нюдөөрөө хаража, шэхээрээ дуулажа, сүлөө сагаа аятай зохидоор үнгэргэнэ. Харин бидэнэр телевизоршье харанагүйбди, нютагайнгаа артистнуудые хүлеэжэ яданабди гэhэн гомдол баригша бэлэй.

Хүсөөтэ тосхоной хүдөөгэй клубые соёлой Байшан болгожо, эдэбхитэй мэргэжэлтэдые тэндэ ажаллахаар томилhонhоонь хойшо соёлой хүдэлмэри эндэ эрид hайжараа. Мүнөө соёлой гуламтын дэргэдэ саг үргэлжын хоорой, хатарай, вокальна кружогууд хүдэлнэ. Тус кружогуудта 20 гаран хүбүүд, басагад хабаадана.

Клуб тосхонойнгоо ажалшадые хүлеэн угтахаар hайса бэлдэгдээ, дулаалагдаа, заhабарилагдаа. Хүсэтэ мэргэхэ хуурай түлеэн тракторaaр газаань буулгагданхай. Кружогуудай репетици хэхэ таhагууд бии.

— Энэ зунhаа эхилжэ, холын отаронуудай хонишод, залуу мал бэлшээн таргалуулдаг Олон-Шэбэрэй гүүртын үхэршэдтэ, үбhэшэд, таряа хуряалгада ябаhан механизаторнуудта хэдэн удаа айлшалжа, наада харуулаабди. Мүнөө программаяа шэнэлээд, холын малшадта ошохсёо бэлдэжэ байнабди, —гэжэ соёлой байшангые даагша В. Д. Цыремпилова хөөрэнэ.

Клубай дэргэдэ 7—8 хүнhөө бүридэhэн агитбригада эмхидхэгдэнхэй. Тэрэниие уран hайханай талаар хүтэлбэрилэгшэ Н. Н. Нимаева ударидана. Тэрэ Улаан-Үдын соёл-гэгээрэлэй училищи дүүргэжэ гараhан мэргэжэлтэ юм. Училищи дүүргэзд, Мухар-Шэбэр тосхондо аймагай соёлой байшанда хатар танцын кружок хүтэлбэрилжэ байhанаа, hайн дурааraa түрэл нютагтаа ерэжэ, соёлой хүдэлмэри hайжаруулгада эдэбхи үүсхэл гаргаа. Уран hайханай бүлгэмдэ малшад, механизаторнууд олоороо хабаадана. Жэшээнь, хонишон хүбүүн Б. Н. Нимаев, hаалишан П. Ж. Дашиева, механизаторнууд А. Д. Дашацыренов, Ц. Э. Базаров, Түгныэ дунда hургуули энэ жэл дүүргээд, түрэл совхоздоо ажаллахаар үлэhэн Р. Э. Эрдынеева болон бусад залуушуул ажалайнгаа hүүлээр үдэшэ бүри клубтаа сугларжа, репетици хэдэг, холын малшадта концерт харуулхаяа ошодог. Нютагайнь хүн зон Баатар Нимаевай «Росси; би шамдаа бусахаб» гэhэн дуу ородоор, «Нажар» гэhэн дуу буряадаар хангюурдахадань, «дахин, дахин» гэhэн абяан зал соо соностоно. Үгышье hаа, комсомол басагад Р. Э. Эрдынеева, В. Д. Цыремпилова, Г. Ц. Эрдынеева гэгшэдэй «ургаса хуряалга» гэhэн хатар гүйсэдхэхэдэнь нэрьемэ альга ташалга зэдэлшэнэ.

Тосхондохи соёлой хүдэлмэри бүри hайжаруулхын тулада үшөөл ехэ юумэн хэгдэхээр гэжэ хэлэлтэй. Нэн түрүүн клубтань баянист үгы. «Баянисттай hаа, ямарханшье концерт бэлдэхэ hэмди. Залуушуул клубай хүдэлмэридэ олоороо хабаадаха hэн. Үдэшэндөө гэртээ телевизор хараха гэхэдэ, эндэмнай тиимэ юумэн байдаггүй. Теэд хаана ошохо бши? Клубтаа ерэнэ ха юм. Баянистын үгы байхада, элдэб хатар, наада эмхидхэхэнь бэрхэтэй байдаг» гээд уран hайханай бүлгэмдэ хабаадагшад нэгэн дуугаар гомдоно. Энэншье тон зүб. Гэбэшье нютагай комсомол залуушуул саг зуурын бэрхэшээлhээ тунхарингүй, сүлөө сагаа культурнаар үнгэргэхэ, тосхонойнгоо ажаhуугшадай, холын малшадай культурна эрилтэ хангахын тулада арга шадал соогоо оролдоно, эдэбхи үүсхэл гаргана.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

Мухар-Шэбэр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (баруун гарhaa): Роза Эрдынеева, Вера Цыремпилова, Галя Эрдынеева гэгшэд сценэ дээрэ гарахынгаа урид.

Фотонь авторай.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Коммунистын дурадхал» — түрүү бэшэг. РСФСР-эй Верховно Соведэй сессиин нээгдэhэн тухай информационно мэдээсэл. ТАСС-ай hүүлэй мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Буряадта научна түбэй хүгжэлтэ» — А. Соктоевой статья. «Вагонууд юундэ хооhоор зогсоноб»—Н. Дёмкиной статья.

Гурбадахи хуудаhанда: «Абитуриент 72 тухай бодолнууд—Л. Бартановай статья. Уран hайханай бүлгэмүүдэй харалганууд ябажа байна. Түрэл орон доторнай.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: Хилын саанаhаа. Уласхоорондын шэнжэлэл. Элдэб hонин.

ЭНХИР ЭКРАН

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА
УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА

19.00 — «Громобой» — телевизионно уран hайханай фильм. 19.55 — телепанорама. 20.25 — «Сэлэнгэ» —тележурнал (буряад хэлэн дээрэ). 21.25 — «Кочующий фронт» — уран hайханай фильм.

Редакторай орлогшо М. Н. НИМАЕВ.

● «БУРЯАД ҮНЭН» ● 1972 оной декабриин 26. ● 4-дэхи хуудаhан ● Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-04681. Заказ № 1412.